

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Katedra Pedagogiky

Bakalářská práce

Volnočasové aktivity obviněných a odsouzených ve Věznici Plzeň

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála

Autor práce: Linda Foldová, DiS.

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3. ročník

2012

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Linda Foldová, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu PhDr. Jaroslavu Hálovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Dále bych chtěla poděkovat řediteli Věznice Plzeň panu plk. Mgr. Petru Folkovi za možnost provedení výzkumu pro účely mé bakalářské práce a ostatním kolegům z oddělení výkonu vazby a trestu za pomoc při jeho realizaci.

Obsah

ÚVOD	5
1. TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1.1. SYSTÉM ZACHÁZENÍ S VĚZNI V ČESKÉ REPUBLICE.....	7
<i>Lékař.....</i>	8
<i>Psycholog.....</i>	8
<i>Speciální pedagog</i>	9
<i>Vychovatel.....</i>	10
<i>Sociální pracovník.....</i>	10
<i>Duchovní.....</i>	11
1.2. VOLNÝ ČAS OBVINĚNÝCH A ODSOUZENÝCH VE VĚZNICÍCH.....	12
<i>Konkrétní ukázky volnočasových aktivit v českých věznicích.....</i>	13
Sport – sportovní aktivity.....	13
Divadlo - kultura – umění - hudba.....	14
Rukodělná výroba – dílny.....	15
1.3. VOLNOČASOVÉ AKTIVITY VE VĚZNICI PLZEŇ.....	16
<i>Historie</i>	16
<i>Současnost.....</i>	18
Sportovní aktivity.....	18
Vzdělanostně – dovednostní aktivity	21
2. VÝZKUMNÁ ČÁST.....	24
2.1. CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	24
2.2. METODIKA.....	24
2.3. VÝSLEDKY	26
2.4. DISKUZE	31
ZÁVĚR.....	37
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	39
SEZNAM ZKRATEK	41
ABSTRAKT	43
ABSTRACT.....	44

„ukážte mi vaše vězení a já vám řeknu, jaká je vaše společnost“

Winston Churchill

Úvod

Téma mé bakalářské práce jsem si vybrala na základě dlouhodobého zájmu o problematiku vězeňství a také z důvodu, že již několik let pracuji u Vězeňské služby ČR, konkrétně ve Věznici Plzeň. Ráda bych zde v budoucnu pracovala na pozici vychovatel nebo pedagog volného času a doufám, že mi tato práce pomůže lépe se připravit na tuto profesi. V souvislosti s tím bych chtěla nahlédnout do toho, jak odsouzení a obvinění tráví svůj volný čas, přičemž tato stránka života zde ve věznici je dle mého názoru velice důležitá.

Člověk si to možná ani neuvědomuje, ale ve vězeňství více než kdekoliv jinde platí pořekadlo: „Kdo si hraje, nezlobí“. Při přečtení tohoto pořekadla se plno lidí rozčílí a nebude souhlasit. A není se čemu divit. Člověk, který ve vězeňství nepracuje, má jen omezené možnosti náhledu na tuto problematiku, méně kvalitních informací a musí spoléhat na informace zprostředkované médii, které si velmi často odporují. Při hlubším zamyšlení si člověk uvědomí, že na tom asi něco pravdivého bude. Sami to určitě znáte u sebe, svých blízkých či svých dětí. Když je zabavíte určitou činností (nejlépe ve výchovném duchu), prospějete jim tím a něco je naučíte.

Zde, si myslím, že je to úplně stejné. Člověk, který se ocitne za mřížemi věznice, je najednou v novém prostředí (nepočítám-li recidivisty), ve kterém se učí žít a fungovat. Někomu se podaří chodit do práce, někomu ne. Jak ale zabránit tomu, aby se při „dlouhé“ chvíli vězni neocitli v zajetí nevhodných myšlenek, návyků a zahálky, která škodí nejenom jim, ale i celé společnosti? Volnočasové aktivity se nesnaží jen zkrátit „dlouhou chvíli“ odsouzeným a obviněným, ale snaží se je také naučit určitému řádu, spolupráci a možnosti uplatnění dobrých sociálních návyků ve společnosti.

Proto je důležité, aby v této oblasti pracovali vyškolení odborníci – vychovatelé, pedagogové apod., kteří odsouzeným a obviněným mohou dát i kus svého osobního přístupu – vzoru, který jim v životě pomůže.

Má práce je rozdělena do dvou částí. V první teoretické části se pokusím charakterizovat systém zacházení s vězni v České republice, nabídku volnočasových aktivit obecně a poté ji konkretizovat na nabídce volnočasových aktivit ve Věznici Plzeň. Ve druhé části mé práce se pokusím pomocí kvalitativního výzkumu, formou rozhovorů s odsouzenými a obviněnými ve Věznici Plzeň, odpovědět na mé hlavní výzkumné otázky - **proč vězněné osoby vstupují do volnočasových aktivit a které volnočasové aktivity vězněné osoby upřednostňují?**

1. TEORETICKÁ ČÁST

Chování k odsouzeným se od vzniku prvních žalářů a trestnic změnilo. Od izolace, odstrašování, vytvoření mýtů o „nelidských bytostech“ zasluhujících stejný trest a stejnou bolest jakou zažily jejich oběti, tedy od systému, který se řídil pořekadlem: „Oko za oko, zub za zub“, až po dnešní systém zacházení s obviněnými či odsouzenými. Právě tomuto tématu bych se ráda věnovala v následující části této práce.

1.1. Systém zacházení s vězni v České republice

Ve věznicích se systém zacházení s odsouzenými realizuje pomocí tzv. **programu zacházení**. Jde o program, který vede odsouzené k osobní a společenské zodpovědnosti, podporování sebeúcty, rozvoj pozitivních vlastností osobnosti a zabránění degradace osobnosti. Hlavní podmínkou fungování je kvalitní a pečlivá příprava vychovatelů a speciálních pedagogů k této činnosti. U obviněných ve výkonu vazby, je výčet aktivit podobný.

Program zacházení s odsouzenými můžeme rozčlenit na: ¹

1. pracovní aktivity,
2. vzdělávací aktivity,
3. speciální výchovné aktivity,
4. zájmové aktivity,
5. oblast utváření vnějších vztahů.

Každý odsouzený při nástupu do výkonu trestu odnětí svobody prochází ve věznici tzv. nástupním oddělením. Hlavním účelem tohoto oddělení je usnadnit

¹ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České Republiky, č. 345/1999 Sb., v platném znění, kterou se vydává řád výkonu trestu, § 33 odst. 2.

adaptaci odsouzených na podmínky výkonu trestu, poznat osobnost odsouzených, určit prognózu jejich chování a přístupu k výkonu trestu odnětí svobody a na základě získaných poznatků zpracovat komplexní zprávu o odsouzeném.² Na jejím zpracování se podílejí pracovníci nástupního oddělení, mezi které patří lékař, vychovatel, sociální pracovník, psycholog, speciální pedagog, popř. duchovní.

Lékař

Osoba, která už od nepaměti dávala lidem naději, které se svěřovali se svými starostmi i radostmi, ať už na svobodě či za zdmi chladných trestnic. I dnes je lékař nepostradatelnou osobou ve vězeňství. Obvinění či odsouzení dochází za lékařem se svými problémy ať už zdravotního či jiného charakteru. Vězně bychom mohli v takovém případě rozdělit na dvě skupiny. Jedna skupina vězňů, co opravdu potřebuje lékařskou pomoc např. ošetření, medikamenty apod. Druhá skupina charakteristická s tzv. pseudoproblémy, která se dožaduje lékařského ošetření například jen z důvodu, aby se prošla po věznicích z jednoho konce na druhý a „zabila“ tím tak jejich čas trávený ve věznicích. Důvodem mohou být i pokusy o nedovolené kontakty s jinými odsouzenými. Do zvláštní skupiny bychom mohli zařadit vězně, kteří se snaží zmanipulovat lékaře, aby jim „podepsali“ propuštění z vazby či výkonu trestu, a to ze zdravotních důvodů, nebo aby zařídili jejich převoz do civilní nemocnice či získali větší množství medikamentů z důvodu drogové závislosti.

Psycholog

Nenahraditelná osoba pro práci s obviněnými a odsouzenými ve vězeňství kdekoliv na světě. Je odborným zaměstnancem, který poskytuje odborné psychologické služby vězňům, ale i pracovníkům vězeňské služby. Psychologicky diagnostikuje

² Sokol, R., *Problematika uplatňování programů zacházení ve Věznicích Heřmanice*, Diplomová práce, pedagogická fakulta Masarikovy Univerzity, Brno: 2006, vedoucí diplomové práce: PhDr. Věra Vojtová, Ph.D., s. 33.

přidělené odsouzené a obviněné a na základě toho vyhotovuje z toho komplexní zprávu, která v sobě zahrnuje doporučení v rámci programu zacházení.³ Psycholog pracuje formou individuální či skupinové terapie, podle povahy odsouzeného či obviněného, daného případu a dalších podmínek.

Psycholog se také podílí na přípravě konkrétních programů zacházení, jejich vyhodnocování úspěšnosti či neúspěšnosti a doporučení s pokračováním v tomto programu zacházení či jeho změně.

Speciální pedagog

Metodicky řídí vychovatele a společně s nimi se podílí na vytváření a realizaci programu zacházení. Koordinuje tým vychovatelů tak, aby se vytvořily ty nejlepší podmínky pro realizaci tohoto programu. „*Speciální pedagog odpovídá za odbornou úroveň zacházení s obviněnými a potřebnou míru individualizace zacházení, za odbornou úroveň preventivně výchovných, vzdělávacích, zájmových a sportovních programů.*“⁴ Speciální pedagog dále rozpracovává aktivity na jednotlivé etapy. Jedná se o měsíční případně týdenní plány, ve kterých se upřesní termíny konání jednotlivých aktivit s jejich odpovědným vedoucím.

U mladistvých odsouzených dbá zvýšené pozornosti při vytváření a realizaci programu s cílem zmírnit negativní dopad jejich izolace a zvýšit tak šance na navrácení se do běžného života. V případě mladistvého odsouzeného dbá pedagog zvýšené pozornosti i na plnění povinné školní docházky.

³ Nařízení Generálního ředitele č. 21/2010, *kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence*, § 7 (dále jen NGŘ).

⁴ NGŘ č. 21/2010, *úkoly zaměstnanců a příslušníků při zajišťování oddělení výkonu vazby a trestu*, § 17.

Vychovatel

Vychovatel má statut pedagogického pracovníka, je podřízen vedoucímu oddělení a metodicky veden při realizaci programu zacházení speciálním pedagogem. Zpracovává hodnocení dle požadavků soudů, ve kterém mimo jiné uvádí, zda je plněn program zacházení či nikoliv. Má tedy nejbližší k samotnému praktickému plnění programu zacházení a vede o jeho průběhu detailní zápis. „*Je členem týmu, jehož základním úkolem je komplexní výchovná, vzdělávací, diagnostická a preventivní činnost zaměřena na celkový rozvoj osobnosti.*“⁵ Je tak hlavním článkem při realizaci programu zacházení, na kterém záleží, do jaké míry bude mít daný program efekt. U vychovatelů závisí více než na zákonných předpisech a normách, především na jejich osobní angažovanosti a jejich lidských a profesních kvalitách, které v nemalé míře ovlivní výsledek programu.

Svým chováním a přístupem vychovatel (speciální pedagog) motivuje odsouzené ke změně dosavadního životního stylu, chování a komunikaci s okolím. „*Ve spolupráci s psychologem vede odsouzené k přijetí viny a odpovědnosti za spáchaný trestný čin*“.⁶

Sociální pracovník

Tuto úlohu v českých věznicích zastupují spíše muži než ženy, avšak moderním trendem je snaha, aby i ženy pracovaly na takto důležitých pozicích, jakou sociální pracovník bezesporu je. Je totiž prokázáno, že některé vypjaté situace, které sociální pracovník také zažívá, lépe vyhodnotí žena než muž a naopak.⁷ Pro přehlednější orientaci v textu, budu tuto pozici nazývat oslovením sociální pracovník, přičemž bude myšleno pohlaví muže i ženy.

⁵ NGR č. 21/2010 *úkoly zaměstnanců a příslušníků při zajišťování oddělení výkonu vazby a trestu*, § 10.

⁶ HÁLA, J., *Úvod do teorie a praxe vězeňství*, České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005, s. 60.

⁷ Tamtéž.

Sociální pracovník je také členem specializačního týmu podílejícího se na realizaci programu zacházení s odsouzenými a obviněnými. Poskytuje sociálně právní informace a poradenství. Pracuje s lidmi, kteří velmi často měli problémy jak na svobodě, tak a i zde, za zdmi vězení, kde jejich problémy se často vyhrotí až do krajností. Proto je včasná a kvalifikovaná intervence nepostradatelná.

Sociální pracovníci spolupracují s úřady práce, městskými a obecními úřady, ale také s probační a mediační službou či s azylovými domy a charitou. S těmito organizacemi se snaží spolupracovat hlavně při propuštění odsouzených na svobodu. Odsouzení totiž velmi často při propuštění z výkonu trestu kromě „igelitky“, se kterou nastoupili a jednorázového kapesného, nemají nic. Domov a ani práci, kam by se vrátili a pokusili se vést řádný život. Neví na jakém „spádovém“ úřadě si vyřídit potřebné doklady jako je občanský průkaz, jak vyplnit potřebné formuláře pro různé peněžní dávky, či kde budou nocovat nebo bydlet. Pokud nemá rodinu, příbuzné či přátele, kteří by je nechali nějaký čas u sebe bydlet, začínají většinou v azylových domech či jiných podobně situovaných ubytovacích zařízeních. (diecézní charita Plzeň, Domov sv. Františka pro lidi v nouzi)

Duchovní

Duchovní služba je zajišťována v českých věznicích podle zákonných norem a podle Nařízení generálního ředitele č. 41/2008 o duchovní službě. „*Duchovní služba je v českých věznicích zásadně ekumenická a mohou se na ní podílet všechny církve, které jsou v České republice registrovány s právem služby ve věznicích*“.⁸

Vězeňská duchovní služba je zajišťována sborem vězeňských kaplanů, kteří jsou zaměstnanci Vězeňské služby ČR a odpovědně podléhají řediteli věznice. Kromě „klasické práce“ v duchovní službě se kaplani podílejí, stejně jako psychologové, na vytváření programu zacházení a jeho realizaci. Kaplani mohou být nápomocni svou „prací“ nejen odsouzeným či obviněným ale i zaměstnancům v dané věznici.

⁸Bez autora, *Duchovní služba ve věznicích ČR*, dostupné na: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/duchovni-sluzba-1287/zakladni-informace/english-summary-prison-pastoral-care-6573>, [online] vytvořeno dne 10. 2. 2010.

1.2. Volný čas obviněných a odsouzených ve věznicích

Volnočasové aktivity ve výkonu trestu nejsou nemožné, avšak využitelný prostor pro plnění a jejich rozsah je omezen a podléhá určitým pravidlům. I zde však platí zásada, že tyto aktivity mají za úkol rozvíjet osobnost jedince, jeho seberegulaci a sebeovládání, založené na samostatném a odpovědném rozhodování. Odsouzení by měli být vedeni k samostatnému rozhodování o využití svého volného času.

Proto i nabídka volnočasových aktivit musí být co nejpestřejší. Jejimi hlavními úkoly jsou: **pozitivně formovat osobnost odsouzeného, poskytnout odreagování od jednotvárného vězeňského života a motivovat k tvořivé aktivní činnosti.** I zde však najdeme jedince, kteří za nejlepší využití volného času považují sledování televizních pořadů či „nic nedělání“.⁹

Tak jako u „běžně“ pracujících lidí i pro zaměstnaného odsouzeného začíná volný čas po příchodu ze zaměstnání do ubytovacích prostorů a končí večerkou. O víkendech je volný čas ohraničen pouze budíčkem a večerkou. U nepracujících odsouzených, kromě doby spánku (8 hodin), tvoří „volný čas“ prakticky celý den a to sedm dní v týdnu.¹⁰

Každá věznice má různou nabídku volnočasových aktivit, které může v prostorách věznice nebo mimo ni, provádět. V závislosti na prostorových podmínkách, personálním obsazení a financích najdete některé aktivity ve všech věznicích, některé jen v několika z nich. Jedná se např. o sportovní aktivity či zájmové kroužky – jazykový, výtvarný, keramický, modelářský, šachový, akvaristický, hudební apod. Můžeme sem zahrnout i duchovní péči.

Ráda bych v následující části mé práce popsala v několika odstavcích některé z nich. Inspirací byl pro mě časopis *České Vězeňství*, ve kterém jsou různé články a informace o věznicích v celé České republice a jejich aktivitách, úspěších a plánech.

⁹ HÁLA, J., *Úvod do teorie a praxe vězeňství*, s. 141.

¹⁰ Tamtéž.

Je to čtvrtletník, který je určen nejen pro zaměstnance Vězeňské služby ČR, ale i pro širší veřejnost. V elektronické podobě si můžete tento časopis prohlédnout na stránkách www.vscr.cz.

Konkrétní ukázky volnočasových aktivit v českých věznicích

Jak jsem se již zmínila, realizace volnočasových aktivit není nemožná, ale je omezena možnostmi dané věznice. Hlavními určujícími faktory jsou prostory, finance a v neposlední řadě personální obsazení. Jsou to zaměstnanci věznice, kteří mohou svůj čas věnovat těmto lidem a dát jim více, než jen klasickou aktivitu ohraničenou jen materiálovými možnostmi.

Díky časopisu České Vězeňství je možné nahlédnout do rozmanitých nabídek těchto aktivit, příp. extramurálních programů^{11,12} a nechat se jimi inspirovat, případně je použít v „domovské“ věznici.

Sport – sportovní aktivity

Věznice Bělušice uspořádala v roce 2008 výlet na kole pro vybrané odsouzené na kole. Byl to již druhý cyklovýlet, který věznice pořádala v rámci aktivit pro odsouzené ve výkonu trestu. Cyklotrasa vedla přes hrad Hamburk a zámek Libochovice. Akce byla zajišťována pedagogem volného času výkonu trestu Věznice Bělušice.¹³

V roce 2009 pořádala Věznice Všehrdu Olympiádu. Je to každoroční organizovaná soutěž v lehkootletických disciplínách, kterou si místní pojmenovali Všehrdská olympiáda. Závodníci soutěžili ve sportovních disciplínách, jako je skok

¹¹ HÁLA, J., *Úvod do teorie a praxe vězeňství*, s. 142.

¹² Srov., bez autora, Extramurální aktivity mladistvých, *České vězeňství* č. 2/2010, s. 6.

¹³ MAŇASKA, P., Vězňové na kolech, *České vězeňství* č. 3/2008, s. 6.

do dálky, běh na 60 m, štafeta 4 x 200 m, běh na 1000 m a šplh na laně. Zajímavostí je, že funkci rozhodčích a pořadatelů zastávali sami odsouzení.¹⁴

Ve stejném roce, tedy v roce 2009, se ve Věznici Drahonice konal volejbalový zápas mezi mužstvy z řad odsouzených a z řad zaměstnanců. Nakonec zvítězilo mužstvo z řad odsouzených.

Divadlo - kultura – umění - hudba

V prostorách Věznice Horní Slavkov v roce 2009 hrály různé skupiny sestavené z řad odsouzených česko-romské písně. Byly to skupiny Gádžorom, Gipsy Five, Džino a Romano, které mezi sebou navzájem soutěžily o putovní cenu tzv. „zlatou notu“.¹⁵

Na konci loňského roku se ve Vazební Věznici Praha – Ruzyně konalo předvánoční divadelní představení s názvem „Kouzlo, aneb nelze čarovat bez humoru“. Jednalo se o pohádkové představení, které se zaujetím a úsměvem sledovali jak zaměstnanci věznice, tak odsouzení. Toto představení vytvořil divadelní soubor „Divadlo odnikud nikam, kudy z nudy“, který vznikl v březnu 2010 v rámci programu zacházení.¹⁶

Počátkem roku 2011 zazněla v prostorách Věznice Drahonice trochu „jiná“ muzika. Není „neobvyklé“, že se tam pořádají tradiční hudební vystoupení pro odsouzené z výkonu trestu, ale tentokrát to bylo něco trochu „tvrdšího“. Zahrát přijela pražská rocková skupina Status Praesents. Někteří si tam mohli zavzpomínat na časy, kdy sami chodili na takovéto koncerty a pro některé to byla premiéra. Ale i tak se koncert vydařil a všem se líbil.¹⁷

¹⁴ VETEŠNÍKOVÁ, B., Všehrady: výchova a bezpečnost především, *České vězeňství* č. 3/2009, s. 14.

¹⁵ LORENZOVA, P., Odsouzení soutěžili o zlatou notu, *České vězeňství* č. 2/2009, s. 8.

¹⁶ BODATOVA, P., Divadlo žije i ve věznici, *České vězeňství* č. 1/2011, s. 14.

¹⁷ HYKL, J., Tvrdá muzika, pro tvrdé chlapy, *České vězeňství* č. 1/2011, s. 37.

Rukodělná výroba – dílny

V rámci programu zacházení se ve vězeňské dílně v Horním Slavkově uskutečnila výroba makety relikviáře sv. Maura. Výroba trvala několik týdnů a model byl určen pro výukové účely, zejména pro nevidomé děti, aby se jej mohly dotýkat a zjistit tak jak „vypadá“. Tento výrobek není jediným produktem této dílny. Odsouzení z těchto dílen mají již za sebou např. výrobu modelu hradu Loket, hradu a zámku Bečov a jiných. Tato modelářská dílna funguje od roku 2008.¹⁸

Ve Věznici Bělušice vyrobili odsouzení ze specializovaného oddělení s poruchou osobnosti a chováním způsobenou užíváním psychotropních látek v rámci programu zacházení podle vlastních návrhů dřevěné vozíčky pro děti z Mateřského klubu „Klubíčko“ v Litvínově.¹⁹

Model francouzského letounu Morane prolétávajícího kolem stromu, získal 4. místo na tradiční mezinárodní soutěži Novopacký šutrák. Tento model do soutěže zaslala Věznice Valdice a u jeho zrodu stáli odsouzení z modelářského kroužku z této věznice. Nebyl to jediný model, který do soutěže přihlásili, ale cenu nakonec obdržel pouze výše zmiňovaný model letounu Morane.²⁰

Daný výčet aktivit byl jen malou ukázkou toho, jak mohou odsouzení trávit volný čas, pokud jsou splněna výše uvedená kritéria. Především ale jde o chuť vychovatelů a pedagogů volného času s těmito lidmi pracovat a dát jim něco „navíc“ a naučit je, jak „správně“ trávit svůj volný čas tak, aby až jednou opustí brány věznice, se do ní co nejméně, vraceli.

¹⁸ Bez autora, Vězňové vyrobili maketu relikviáře svatého Maura, *České vězeňství* č. 1/2011, s. 36.

¹⁹ Bez autora, Hračky z Bělušic dětem, *České vězeňství* č. 2/2010, s. 8.

²⁰ WITSCHER, J., Valdičtí modeláři slavili úspěch, *České vězeňství* č. 3/2009, s.10.

1.3. Volnočasové aktivity ve Věznici Plzeň

Jak již bylo výše uvedeno, uskutečňovat volnočasové aktivity není nemožné, ale vše podléhá určitým pravidlům. Hlavními faktory jsou: prostory, finance a v neposlední řadě pracovní obsazení. Ve Věznici Plzeň tomu není jinak. Ráda bych v následující části přiblížila možnosti volnočasových aktivit ve Věznici Plzeň.

Historie

Vznik **Věznice Plzeň** sahá až do roku 1878, kdy po pěti letech stavby začala sloužit svému účelu. Prvními odsouzenými byli vězni z pražské zemské svatováclavské trestnice, kteří měli vypomáhat při dokončování prací na Věznici Plzeň.²¹

Věznice byla stavěna pro 1000 vězňů podle plánu anglického stavitele Jiřího Ainslleha, který načrtl i plány věznice např. v Derby nebo v New Yorku. Byla to budova tvořící nepravidelný osmihran s centrálou, z nichž sedm křídel obsahovalo žaláře, a osmé křídlo byla kostelní budova.²² Už tenkrát se při stavbě borské věznice myslelo na to, aby vězňové z jednoho křídla nemohli přijít do styku s vězni z jiných křídel a „ostraha“ mohla z centrální budovy sledovat všechna křídla a dění v nich. V prostorách mezi křídly byly vybudovány parky upravené pro procházky pro vězně vždy z jednoho křídla. Celou věznici nakonec obepínala zeď se strážnými věžemi, v jejímž čele byla postavena „vchodová brána“ do Věznice Plzeň, známá také jako Věznice Bory.

Věžeň s označením č. 1 byl jistý pan Bedřich Schneberk, podvodník, který se do „žaláře“ z toho důvodu, že práce v kanceláři jednoho bankéře, kterou si našel po studiích, nevynášela tolik, aby to odpovídalo jeho životní úrovni. Začal postupně lákat z lidí peníze, které nikdy nevracel. Nakonec jej dostihli a odsoudili

²¹ TAUŠEK, P., *Dějiny věznice Bory*, Diplomová práce, Pedagogická fakulta Západočeské Univerzity, Plzeň: 2005, vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Kumpere, CSc., s. 39.

²² Tamtéž, s. 38.

k osmi letům vězení, které si nejprve začal odpykávat v pražské trestnici a poté byl převezen do „borské trestnice“.²³

Borská věznice, tehdejším označením trestnice, byla založena na principech pokrokové neboli progresivní vězeňské soustavy. To znamená, že kromě typické kázeňské a pracovní činnosti, nabízela i stránku vzdělávací, mravní a kulturní. Na tyto složky se v této věznici kladl velký důraz. Proto při nástupu do věznice byl každý vězeň podroben krátkému testu spočívajícímu v napsání textu v mateřském jazyce a podle toho byl zařazen do příslušné školní třídy. Odsouzení, kteří vůbec neovládali svůj mateřský jazyk neboli základy gramotnosti, museli do školy povinně. Kromě toho se pro všechny vězně o nedělích a svátcích konaly bohoslužby, jež daly vzniknout pěveckým souborům a pěstování hudby jako takové. V roce 1937 byl zde dokonce založen jazzový orchestr, pro který odsouzení ze svých úspor sami nakoupili hudební nástroje.²⁴

Kromě výše uvedeného zájmu o hudbu se vězňové věnovali četbě knih a začali také vydávat svůj vlastní časopis s názvem **Boráček**, který vycházel od listopadu 1937. Časopis přinášel zisk, neboť o něj projevil zájem i jiné věznice, ale přesto byl z důvodu údajné špatné ekonomické situace o rok později, tedy v 1938, zrušen.

Další zajímavostí je fakt, že v této době se odsouzení věnovali také výrobě loutek. Tento um se v některých českých věznicích drží dodnes (konkrétní příklady nalezneme v jednotlivých číslech časopisu *České Vězeňství*). Dále nesmím zapomenout na sportovní aktivity v tehdejší době. V roce 1930 byla zavedena hodina tělocviku, která byla pro některé odsouzené povinná a pro některé dobrovolná, přičemž rozhodujícím faktorem byl věk. Do třiceti let věku byl tělocvik povinný, pak dobrovolný.²⁵

²³ Tamtéž, s. 40.

²⁴ TAUŠEK, P., *Dějiny věznice Bory*, s. 67.

²⁵ Tamtéž, s. 68.

Současnost

Současná nabídka volnočasových aktivit je, tak jako ve všech ostatních věznicích, ovlivněna především současnou ekonomickou situací. Některé aktivity fungují stále v nezměněné podobě, některé se musely upravit a přizpůsobit situaci, jiné byly kvůli větším finančním nákladům pozastaveny na neurčito. V současné době poskytuje Věznice následující nabídku volnočasových aktivit.

Sportovní aktivity²⁶

Fitness – účelem této aktivity z programu zacházení je směřování odsouzených k duševní hygieně, dodržování zásad a metod k dosažení stanoveného cíle a upevnění fyzické kondice. Odsouzený zde získává i základní teoretické znalosti v oblasti biologické stavby těla (např. znalosti o svalové soustavě, správném napětí svalu apod.). Dále jsou odsouzení seznamováni se správnou technikou cviků a jejich kombinací pro správné cvičení a zdravé zatěžování organismu. Údržba a správné zacházení s cvičebními pomůckami jsou součástí této činnosti.

Tento program vede speciální pedagog, který také za něj odpovídá. Dle rozvrhu chodí s početně omezenou skupinou odsouzených několikrát týdně do posilovny. Zde názorným předvedením i odkázáním na literaturu pracuje speciální pedagog s odsouzenými, kteří projeví zájem o tuto aktivitu a dle vnitřního řádu pro odsouzené k výkonu trestu odnětí svobody jsou zařazeni do diferenciací skupiny jedna.

Šachy – tato výchovně vzdělávací činnost má i sportovní charakter ve smyslu učení se „fair play“ a zdravé soutěživosti při šachových turnajích. Dále jde při této činnosti o rozvoj osobnosti, odreagování a uvolnění psychického napětí. Cílem této aktivity je zlepšování dovednosti a schopnosti kombinovat a vyhodnocovat situaci. Učí hráče vyrovnat se s prohrou a dodržovat stanovená pravidla. Tato aktivita je účinným terapeutickým prostředkem a jejím cílem je postupná integrace jedince do kolektivu.

²⁶ Písemná příprava vedoucích kroužků, Interní materiály Věznice Plzeň, dostupné v archivu autorky.

Výhodou je, že je to prostorově i materiálně nenáročná aktivita. Stačí vám šachovnice, figurky a prostor, kde hráči mohou sedět proti sobě a tuto aktivitu vykonávat (určená místnost na oddělení).

Stolní tenis – je rovněž technicky i materiálně nenáročná aktivita. Výchovně vzdělávacím cílem této aktivity z programu zacházení je prohlubovat rychlost, vytrvalost, koordinaci a zdokonalovat postřeh. V neposlední řadě jde o obnovu fyzické i psychické rovnováhy. Stolní tenis se výborně osvědčil jako aktivita při protidrogové prevenci. Při této aktivitě, kromě přímého sportovního vyžití, jde i o celkovou filosofii tohoto sportu – čtení odborné literatury, sledování zápasů, učení se sebekázně, sebeovládání, čestnosti a rozhodnosti. Pořádají se zde turnaje, které mají velký ohlas. Hráči se pilně připravují, trénují a sestavují nástěnku s průběžnými výsledky i s celkovým pořadím. Dále se na nástěnce objevují také informace z domácí i zahraniční sportovní scény stolního tenisu, které jsou taktéž součástí tohoto programu zacházení.

Stolní fotbal – další oblíbenou aktivitu z programu zacházení. Účel této aktivity je velmi podobný jako u předešlých sportovních - výchovných aktivit. Má odsouzené vést ke smyslu pro sportovní činnost, čtení odborné literatury, sledování sportovního dění u nás i ve světě (celostátních soutěží), dále k rozvoji zdravé soutěživosti a upevňování kladných charakterových vlastností (jako je ukázněnost, sebeovládání či čestnost). Stolní fotbal hraje přesný počet odsouzených, kteří projeví zájem o tuto aktivitu a mohou ji navštěvovat.

Elektronické šipky – tato výchovně vzdělávací činnost má i sportovní charakter. Cílem této aktivity je rozvoj osobnosti, odreagování, uvolnění psychického napětí, zlepšování dovednosti a zručnosti hráčů, aktivní využití volného času a integrace jedince do kolektivu. Učí hráče vyrovnat se s prohrou a dodržovat stanovená pravidla. Tato aktivita je i účinným terapeutickým prostředkem. Je to prostorově i materiálně nenáročná aktivita. Postačí elektronický terč se šípkami.

Zdravý životní styl – aktivita programu zacházení podobající se programu fitness s tím rozdílem, že zde se jedná nejenom o fyzickou stránku života, ale i zdravé stravování, zdravé životní prostředí a relaxaci (regeneraci organismu). Cílem je dosáhnout akceptace zdravého životního stylu, pochopení základních přístupů ve zdravé výživě (nutriční hodnoty atd.) a aktivní přístup k trávení volného času – bez sociálně patologického chování (prevence civilizačních chorob, dynamický sport, fyzická zátěž jako forma efektivní terapie, udržování a posilování fyzické kondice). Tato aktivita je hromadná a probíhá v tělocvičně a v posilovně dle rozvrhu. V tělocvičně se hrají pohybové hry za pomoci sportovních pomůcek, pořádají se turnaje a soutěže nebo i informativní kurzy a besedy na téma zdravý životní styl a základy zdravé výživy. V posilovně probíhá kondiční posilovací cvičení. Tento program probíhá minimálně jedenkrát týdně a účastní se ho uzavřená skupina odsouzených.

Stolní hokej (Stiga liga) – aktivita s nejdelší kronikově dokumentovanou historií ve Věznici Plzeň. Její historie spadá až do roku 1999, kdy se zrodí v hlavách vychovatelů nápad posunout „obyčejný“ stolní fotbal na „profesionální“ úroveň. Hra je upravená pro podmínky ve výkonu trestu. Má svá jasná pravidla, pravidelné zápasy a svá ocenění. Odsouzení tuto aktivitu přijali s nadšením a sami se snažili k této hře přistupovat jako ke skutečnému boji. Tohoto ducha má tato aktivita dodnes. Letos se pořádal již 15tý ročník Stiga liga cupu. Hlavní vychovatel této aktivity je velkým fanouškem stolního hokeje i na profesionální úrovni, dává do ní i kus sebe, proto má tato aktivita takový úspěch u odsouzených. Snaží se veškeré novinky a události, které se dějí před branami věznice ve stolním hokeji, sledovat a poté interpretovat na kroužku. Kroužek má „teoretickou“ část – besedy, přednášky, zhotovování nástěnek, přispívání do kroniky a „praktickou“ část – zápasy.

Kroužek míčových her – sportovní aktivita, při které se vybraní odsouzení schází dle rozvrhu na tělocvičně a hrají určité míčové hry. Nejčastějšími hrami jsou nohejbal, volejbal a vybíjená. Dále se zde může hrát tzv. líný tenis s měkkými míčky. Tak jako i jiné sportovní aktivity má naučit spolupráci, hraní fair play, odreagování se a „vybít“ negativní energii, která se může v člověku hromadit. Speciální pedagog, který

vede tento kroužek, není jen rozhodčím a pasivním pozorovatelem, ale aktivně se zapojuje do her a snaží se tak ostatní motivovat a povzbuzovat.

Vzdělanostně – dovednostní aktivity²⁷

Motoristický kroužek – na základě velkého zájmu odsouzených o auta, motoroky a další motorová vozidla vznikl tento kroužek. Kromě povídání si obecně o novinkách z oblasti aut, výkonnosti, náročnosti na provoz či opravy, se zde konají přednášky a konzultace o pravidlech silničního provozu či sledování a rozebírání sportovních akcí z této oblasti (F1, rallye, závody aut a motorek). V této aktivitě jde opět o vypěstování správných návyků jako je hrát fair play a umět spolupracovat. Vyloučena není ani příprava na možné budoucí povolání.

Hudební poslechový kroužek – tak jako jiné kroužky, vznikl tento kroužek ze zájmu odsouzených. Odsouzení zde hrají na hudební nástroje jako je kytara, klávesy či bicí. Buď hrají podle not známé melodie a písně či je sami skládají, a poté interpretují. Odsouzení si zde osvojují techniky hry na různé nástroje, zkouší hrát hudbu jednotlivých etnik jako pomoc při spolupráci s lidmi jiných národností či poslouchají různé hudební styly a poté se je snaží sami napodobit. Tato aktivita je oproti jiným kroužkům specifická tím, že se realizuje na specializovaném oddělení pro drogově závislé jako protidrogová terapie. Hudba obecně má dobré účinky na organizmus, proto je zahrnuta i do tohoto prostředí.

Čtenářský kroužek – tato aktivita vznikla na základě zájmu odsouzených o literaturu. Ve Věznici je poměrně bohatě vybavena knihovna, ze které se dají vypůjčovat knihy na různé oddíly pro dané odsouzené. Knihy jsou evidovány a v půjčování existuje systém s odpovědností určeného odsouzeného. Ten zapisuje

²⁷ Písemná příprava vedoucích kroužků, Interní materiály Věznice Plzeň, dostupné v archivu autorky.

jednotlivé výpůjčky do sešitu, kde si i poznamenává jejich počet, stav knihy a ohlasy na dané dílo. Obecně četba rozvíjí vědomostní, estetické, jazykové a volní vlastnosti člověka, proto je zařazena i do programu zacházení s odsouzenými. Za odborného poradenství speciálního pedagoga směřuje zájemcův požadavek podle konkrétních titulů a zpětně hodnotí dojmy, které odsouzený z knihy měl. Dle zájmu je možné na daný titul poté s vězni rozvést diskuzi.

Zeměpisný kroužek – tento kroužek je určený všem, kteří mají zájem dozvědět se informace ze zeměpisné oblasti či se v nich zdokonalit. Do této oblasti lze zařadit i multikulturní stránku z pohledu spolupráce různých kultur či národů, morálku, ale také právní povědomí různých zemí. Kroužek probíhá dvakrát týdně v kulturní místnosti, kde je televize s videem a tudíž možnost přednášky obohatit o vzdělávací dokumenty s příslušnou tematikou o dané lokalitě. Na konci každého kroužku se koná diskuze k tématu s možností navržení dalšího tématu na další kroužek. Z každého sezení se provádí písemný záznam, co bylo obsahem v ten den na kroužku, jak byla hodina realizována a co vše se v ní vše událo. Tento zápis provádí pověřený odsouzený.

Truhlářská dílna – tato aktivita se zaměřuje na vytrvalost a odpovědnost za splnění uložených úkolů, správné zacházení s nářadím, získání a zdokonalování zručnosti při zacházení s jednotlivými nástroji. Hlavním účelem této aktivity je kromě vzdělávacího efektu i osvojování manuálních dovedností a návyků, zvyšování estetického cítění, trpělivost či zodpovědnost vůči sobě a ostatním v dílně. Účastník si zde také osvojuje základy bezpečnosti práce, neboť zde pracuje jak s elektrickými nástroji (vrtačka, bruska, pila, fréza), tak s ručním nářadím (klíče, pilníky, hoblíky, kleště, kladiva, šroubováky). Tato aktivita probíhá dvakrát týdně v truhlářské dílně věznice.

Dějepisný kroužek – je koncipován podobně jako zeměpisný kroužek. Je zde především o získání a rozšíření informací o dějinách lidské civilizace. Její vznik,

rozvoj, specifika dob a jejich pozitivní či negativní vliv na naši dobu, pomocí přednášek a zhlédnutí historických filmů či dokumentů. I v tomto kroužku je na konci diskuze na dané téma a zápis z něj. Kroužek probíhá dvakrát až třikrát v týdnu na kulturní místnosti s možností využití videa.

Ergoterapie (zahrádka, skleník) – další aktivita určená především pro odsouzené ze specializovaného oddělení pro drogově závislé. Vybraní odsouzení se zde osvojují základní pracovní návyky a schopnosti spolupráce v kolektivu. Na určeném prostoru se v rámci terapie snaží obdělávat několik záhonků a starat se o skleník. Učí se tím trpělivosti, preciznosti a ohleduplnosti. Odměnou jsou krásné vypěstované květiny, zelenina a v neposlední řadě možnost pobytu na „čerstvém vzduchu“.

Základy práce na PC – kroužek pro odsouzené, jež projevíli zájem naučit se základy výpočetní techniky. Dle rozvrhu dochází vybraní odsouzení do místnosti s několika počítači, kde se se speciálním pedagogem učí základním aplikacím na počítači – Word, Exel. Vězněné osoby si tímto kroužkem osvojují základní ovládání počítače a práci s ním. Pro některé je to motivace k získání lepšího zaměstnání po opuštění věznice, pro jiné „trénink mozku“.

2. VÝZKUMNÁ ČÁST

Podklady pro výzkumnou část jsem získávala z písemností a rozhovorů provedených na oddělení výkonu vazby a trestu ve Věznici Plzeň. Jak s odsouzenými a obviněnými, tak s příslušnými vychovateli pro dané oddělení.

2.1. Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem výzkumné části mé práce bylo najít odpověď na výzkumné otázky. **Proč vězněné osoby vstupují do volnočasových aktivit? Které volnočasové aktivity vězněné osoby upřednostňují?**

Cílovou skupinu představovali obvinění a odsouzení z výkonu vazby a trestu ve Věznici Plzeň. Výběr respondentů jsem nechala na speciálních pedagogích, kteří mi při realizaci mé bakalářské práce pomáhali. Rozhovory jsem provedla s muži ve výkonu vazby a trestu, s ženou ve výkonu vazby a s mladistvým ve výkonu vazby. Celkem jsem provedla deset rozhovorů.

2.2. Metodika

Výzkum této bakalářské práce byl od počátku orientován jako kvalitativní. *„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“*²⁸

Kvalitativní výzkum by se dal přirovnat k práci detektiva, který vyhledává a analyzuje získané informace, které přispívají k osvětlení připravených výzkumných

²⁸ HENDL, J., *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*, vydání: 2., aktualizované, Praha – Portál: 2005, s. 48.

otázek. Provádí dedukci a indukci, pohybuje se přímo v terénu v přirozeném prostředí respondenta, kterému by se měl umět přizpůsobit a vypadat v něm přirozeně. Jedině tak získá co nejvíce informací, které potřebuje pro své závěry. Sběr dat a jejich analýza probíhá při tomto výzkumu v delším časovém horizontu, proto by měl výzkumník disponovat určitou dávkou trpělivosti a preciznosti.

V první části mé práce šlo o zpracování teoretických informací z literatury, zákonů, vyhlášek, nařízení Generálního ředitele Vězeňské služby České republiky, či vnitřních řádů Věznice Plzeň a jejich interpretace. V druhé části jsem na základě poznatků z teoretické části provedla s vězněnými osobami rozhovory na zadané téma. Rozhovory se konaly v kanceláři speciálního pedagoga pro výkon vazby a pro výkon trestu. Rozhovory jsem prováděla samostatně za dodržení bezpečnostního opatření dle vnitřního řádu Věznice Plzeň.

Výzkum byl prováděn od listopadu 2011 do konce ledna 2012 v oddělení výkonu vazby a trestu. Bylo potřeba podat žádost k rukám ředitele Věznice Plzeň plk. Mgr. Petra Folka, který žádost projednal a schválil. Následně jsem se domluvila se speciálním pedagogem pro oddělení výkonu vazby a poté pro oddělení výkonu trestu, na termínech provedení rozhovorů s vězněnými osobami.

Vybrané odsouzené a obviněné jsme nejprve společně se speciálním pedagogem seznámili s tematikou a důvodem výzkumu. Když respondenti souhlasili s rozhovorem, posadili jsme se společně ke stolu v kanceláři příslušného speciálního pedagoga, který společně s dozorcem stál opodál.

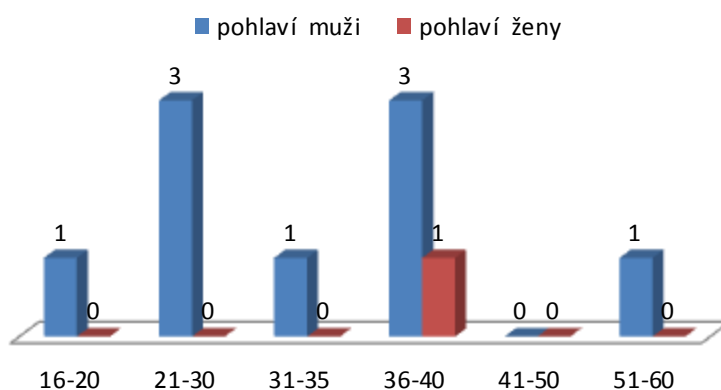
Rozhovory byly díky specifčnosti prostředí zaznamenávány pouze písemně během rozhovoru a krátce po něm. Znění rozhovorů bylo následně přepsáno pro lepší využití do textového dokumentu. Celé znění rozhovorů je k dispozici v přílohové části této práce.

2.3. Výsledky

Celý výzkum je znázorněn v těchto tabulkách, jejichž popsání je umístěno v následující části. Snažila jsem se zmapovat, jak vězněné osoby vnímají volný čas, které volnočasové aktivity upřednostňují a proč.

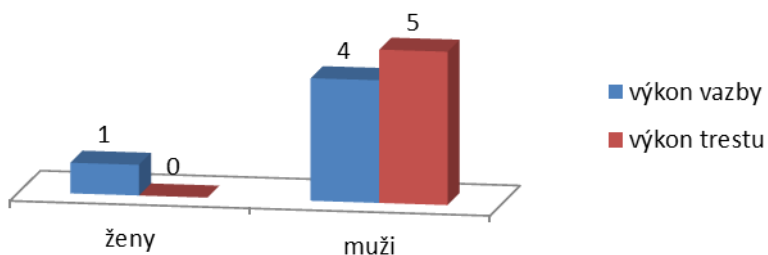
Tabulka č. 1.: Uvádí rozdělení dotazovaných osob dle pohlaví a věku. V dotazovaném vzorku byla při výzkumu pouze jedna žena.

Pohlaví a věk dotázaných osob		
věk	pohlaví	
	muži	ženy
16-20	1	0
21-30	3	0
31-35	1	0
36-40	3	1
41-50	0	0
51-60	1	0
celkem	9	1

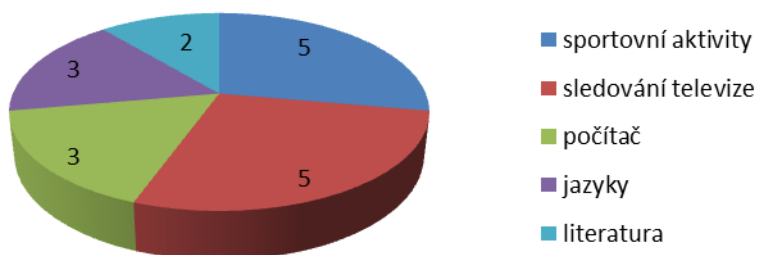
Tabulka č. 2.: Uvádí rozdělení respondentů dle zařazení do oddělení.

Umístění dotazovaných dle zařazení do oddělení		
	výkon vazby	výkon trestu
ženy	1	0
muži	4	5
celkem	5	5

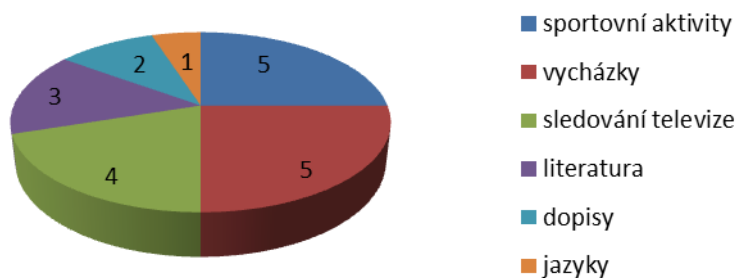
Tabulka č. 3.: Znárodnuje návštevnost aktivit dle rozhovorů pro odsouzené ve výkonu trestu z max. počtu 10ti.

Návštevnost aktivit dle rozhovorů pro odsouzené ve výkonu trestu	
aktivity	účast
sportovní aktivity	5
sledování televize	5
PC	3
jazyky	3
literatura	2

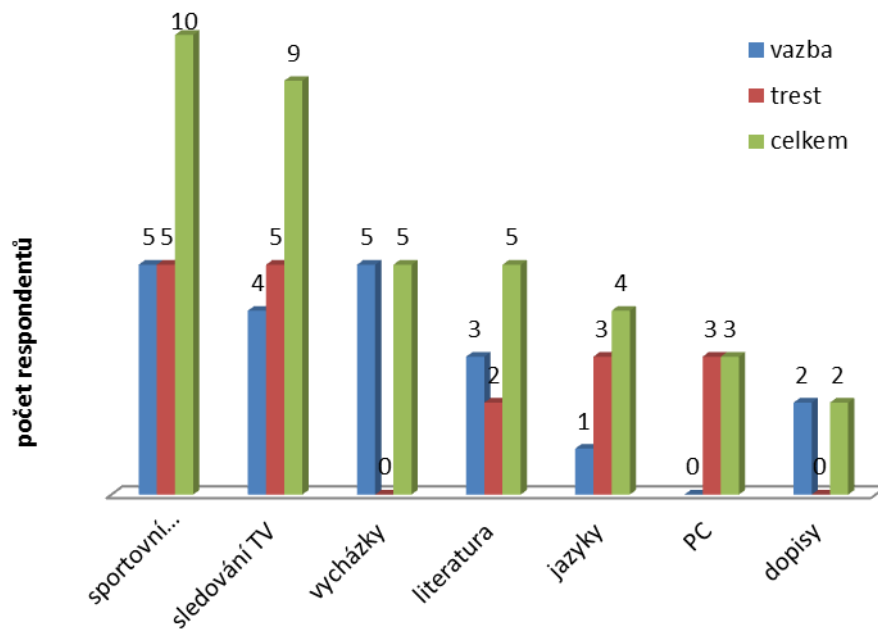
Tabulka č. 4.: Znázorňuje návštěvnost aktivit dle rozhovorů pro obviněné ve výkonu vazby z max. počtu 10ti.

Návštěvnost aktivit dle rozhovorů pro odsouzené ve výkonu vazby	
aktivity	účast
sportovní aktivity	5
vycházky	5
sledování televize	4
literatura	3
dopisy	2
jazyky	1

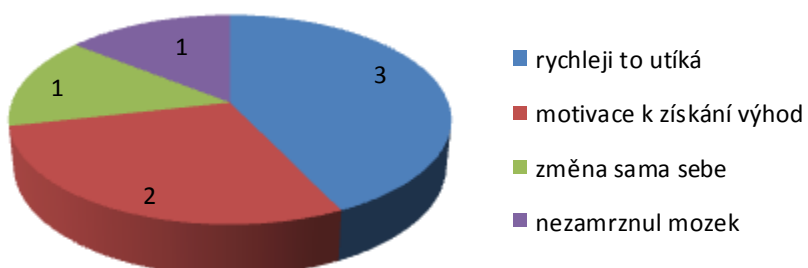
Tabulka č. 5.: Ukazuje návštěvnost aktivit dle oblíbenosti po rozhovoru s respondenty jak z oddělení výkonu vazby, tak i výkonu trestu.

Návštěvnost aktivit dle oblíbenosti dotazovaných o oddělení výkonu vazby i výkonu trestu			
aktivity	vazba	trest	celkem
sportovní aktivity	5	5	10
sledování TV	4	5	9
vycházky	5	0	5
literatura	3	2	5
jazyky	1	3	4
práce na PC	0	3	3
dopisy	2	0	2

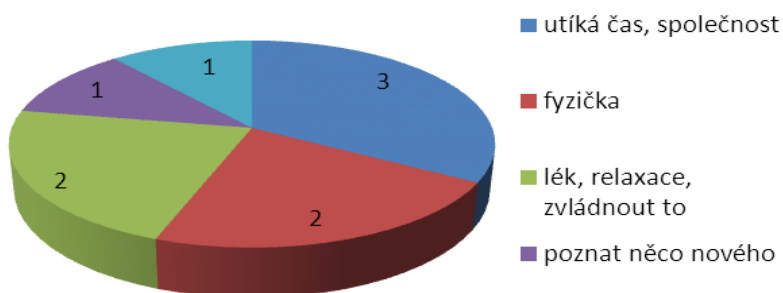
Tabulka č. 6.: Znárodnuje nejčastější důvody zúčastňování se aktivit ve výkonu trestu.

Důvody zúčastňování se aktivit ve výkonu trestu	
rychleji to utíká	3
motivace k získání výhod	2
změna sama sebe	1
nezamrznu mozek	1

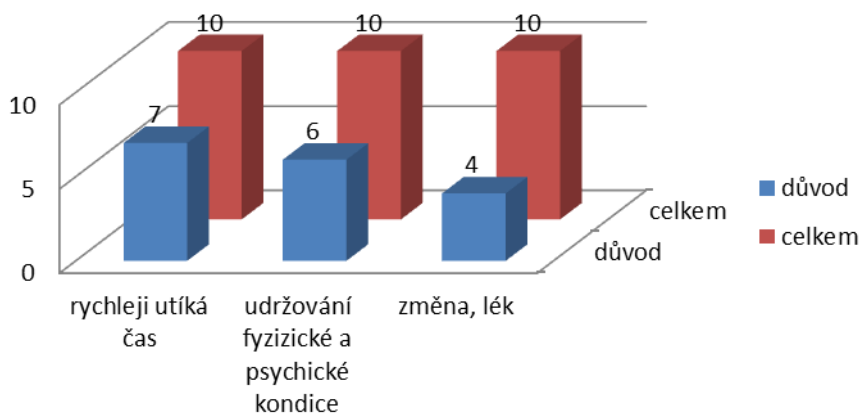
Tabulka č. 7.: Znárodnuje nejčastější důvody zúčastňování se aktivit ve výkonu vazby.

Důvod zúčastňování se aktivit ve výkonu vazby	
utíká čas - společnost, komunikace	3
fyzická	2
lék, relaxace, zvládnout to	2
poznat něco nového	1
baví mě to	1

Tabulka č. 8.: Ukazuje, proč vězňené soby navštěvují aktivity v rámci programu Zacházení na základě rozhovorů s respondenty.

Důvody k účasti na aktivitách	odpověď	celkem respondentů
rychleji utíká čas	7	10
udržování fyzické a psychické kondice	6	10
změna, lék	4	10

2.4. Diskuze

V této části práce analyzuji tabulky z předešlé kapitoly, které byly zpracovány ze všech deseti rozhovorů s vězňnými osobami z oddělení výkonu vazby a trestu Věznice Plzeň. Tyto údaje porovnávám s teoretickými znalostmi načerpanými z literatury. Celé znění rozhovorů je umístěno v přílohové části.

Jak bylo uvedeno v teoretické části této práce, volnočasové aktivity by měly rozvíjet osobnost jedince ve výkonu trestu odnětí svobody či ve výkonu vazby²⁹ a zvyšovat jeho sebeovládání tím, že jsou založené na samostatném a odpovědném rozhodování.³⁰ Po absolvování rozhovorů s vězňnými osobami v jejich „přirozeném“ prostředí, jejich rozborů a prostudováním odborné literatury usuzuji, že na výše uvedené nabídce volnočasových aktivit je třeba stále intenzivně pracovat. Není to nemožné. Kromě ekonomických důvodů hraje nejdůležitější roli lidský faktor, který ovlivňuje úroveň nabízených aktivit a jejich přínos pro jedince ve věznici.³¹

Z výzkumu vyplynuly následující skutečnosti. Rozhovory byly uskutečněny s deseti vězňnými osobami různého věku. Do výzkumu byla zapojena jedna žena, jak vyplývá z **tabulky č. 1**. Nejvíce zastoupenou kategorií při rozhovoru byli muži mezi 21. až 30. rokem života (3 z 9, **tabulka č. 1**) a mezi 36. až 40. rokem života (3 z 9, **tabulka č. 1**). Průměrný věk respondentů mužského pohlaví byl 34 let. V tomto výpočtu byl vynechán věk ženy. Pokud bych jej do výpočtu zahrnula, snížil by se průměrný věk na 31,3 let.

V **tabulce č. 2** jsou pro přehlednost respondenti rozděleni dle zařazení do oddělení. V oddělení výkonu trestu odnětí svobody bylo provedeno pět rozhovorů a v oddělení výkonu vazby bylo provedeno taktéž pět rozhovorů.

²⁹ Srov., bez autora, Co zmůžou programy zacházení, *České vězeňství č. 2/2011*, s. 12

³⁰ Srov. HÁLA, J., *Úvod do teorie a praxe vězeňství*, České Budějovice: 2005, s. 142.

³¹ Srov., JIŘIČKA, V., S kým zacházet – a jak, *České vězeňství č. 2/2011*, s. 14.

Tabulka č. 3, 4, 5 znázorňují návštěvnost konkrétních aktivit v rámci programu zacházení vězňených osob ve Věznici Plzeň. V **tabulce č. 3** se zaměřuji na oblíbenost aktivit ve výkonu trestu odnětí svobody (dále jen VTOS) a v **tabulce č. 4** ve výkonu vazby (dále jen VV). **Tabulka č. 5** znázorňuje celkovou oblíbenost všech deseti dotazovaných respondentů.

V **tabulce č. 3** vidíme, že na prvním místě v oblíbenosti aktivit pro výkon trestu odnětí svobody se umístily **sportovní aktivity** (5 z 5). Tento fakt vyplývá i ze široké nabídky sportovních volnočasových aktivit ve Věznici Plzeň (viz. s. 20 bakalářské práce). Při rozhovorech s respondenty v tomto oddělení se každý zmínil o určitém druhu sportovní aktivity, ať šlo o aktivitu nabízenou v rámci programu zacházení (posilovna, oddílové sportovní aktivity – kulečnick, stolní fotbal) či „individuální“ cvičení (na cele). Dalším určujícím faktorem je umístění odsouzeného dle vnitřní diferenciaci čl. 26 Vnitřního řádu VTOS. Jde o motivující prostředek pro odsouzené, jež má vést jedince umístěného ve VTOS k zodpovědnému přístupu, k plnění svých povinností, naplňování programu zacházení a celkově ke svému životu. Jeden odsouzený mi tento fakt potvrdil: „... *Do posilovny nemůžu, nemám déeskuku....No diferenciacní skupina, podle toho kterou máte, můžete něco dělat a něco ne. Já mám dvojku, takže nemůžu do posilovny, tam můžou jedničky.*“ (odsouzený č. 1, 37 let). „*Ta posilovna je více méně za odměnu, tam můžou jenom s jedničkou, ty déesky....proto si tu jedničku hlídám, abych tam mohl. Vono když ji ztratíte, tak se musíte snažit, aby ste ji dostal zpátky. Takže nechci žádné problémy. Je to pro mě osobně dost motivující...*“ (odsouzený č. 3, 33 let)

Na druhém místě se umístilo **sledování televize** (4 z 5) a na třetím místě **práce na počítači a jazyky** (3 z 5). Při analýze rozhovorů na téma, proč sledují odsouzení toliko televizi, jsem došla k závěru, že je to „běžná“ věc, kterou člověk dělá automaticky, aniž by si ji uvědomoval...*“pak se najím, chvílku odpočívám a jdu na zprávy.*“ (odsouzený č. 1, 37 let). ...*“pak chci mít klid, pohodu, když se dívám na televizi*“ (odsouzený č. 5, 36 let).

V **tabulce č. 4** vidíme, že na prvním místě v oblíbenosti aktivit pro výkon vazby jsou taktéž **sportovní aktivity** (5 z 5), jak tomu bylo i ve VTOS. Nabídka

volnočasových aktivit ve VV je velmi podobná výčtu aktivit ve VTOS, jak již bylo uvedeno na začátku této práce. Na stejném místě se ještě umístily **vycházky** (5 z 5), o kterých se odsouzení ve VTOS nezmiňovali. Zde odpovědi směřovali k jednomu závěru – zvládnout to tu. „*No a tady je to pro mě lék, abych to tu psychicky zvládl, pomáhá mi to tu zvládnout*“. (obviněný č. 1, 30 let). Na druhém místě je **sledování televize** (4 z 5) a na třetím **literatura** (3 z 5). Zde sledování televize respondenti brali opět jako běžnou, automatickou věc, která patří k životu. Nejčastější odpověď na otázku, co dělají ve svém volném čase, nepočítám-li sportovní aktivity, byla odpověď - **koukám na televizi**. **Literatura** je průměrně oblíbená jak pro odsouzené, tak pro obviněné osoby. Chodí do místní knihovny, kde je možnost vypůjčit si knihy dle řádu knihovny tak, jako u knihoven mimo věznic.

Tabulka č. 5 slouží k sumarizaci odpovědí respondentů z VTOS a VV tak, aby se dala najít odpověď na otázku, které volnočasové aktivity věznění upřednostňují. Na první pohled je zřejmé, že nejoblíbenější aktivitou pro vězněné osoby ve Věznici Plzeň jsou **sportovní aktivity** (10 z 10), na druhém místě se umístilo **sledování televize** (9 z 10) a na třetím místě **vycházky** společně s **literaturou** (5 z 10). Následuje studování **jazyků, práce na počítači a psaní dopisů**. Zajímavostí je, že z deseti rozhovorů, se jen dva respondenti zmínili o psaní dopisů. Konkrétněji dva z VV. Ve VTOS takto neodpověděl nikdo.

Sport (sportovní aktivity) se umístily na přední pozici ve výzkumu oblíbenosti volnočasových aktivit pro vězněné osoby, tak jak se uvádí i v odborné literatuře.³² Zde se člověk také dočte, že důvodem je snadno proveditelná činnosti, v nich může každý dosáhnout svého individuálního úspěchu.³³ Nad touto otázkou se zamýšlím v **tabulce č. 8**, která má odpovědět na otázku: Proč vězněné osoby navštěvují právě tyto volnočasové aktivity.

³² Srov., HÁLA, J., *Úvod do teorie a praxe vězeňství*, České Budějovice: 2005, s. 146 – 147.

³³ Srov., VETEŠNÍKOVÁ, B., NOVOTNÝ, L., *Olympiáda 2009 ve Věznici Všehrady, České vězeňství č. 3/2009*, s. 42 - 43.

Bohužel i další „aktivita“, která se ve výzkumu umístila na druhém místě (sledování televize), je také odborníky uváděna jako další nejčastější oblíbená „volnočasová aktivita“, tentokrát s pesimistickým nádechem.³⁴

Literatura, studování jazyků, případně práce na počítači se umístily, oproti sportu a sledování televize, na konci „žebříčku“. Aktivitu, které bychom mohli schovat pod označení „vzdělanostní aktivity“ nejsou toliko „oblíbené“, jako zkoumané aktivity, při kterých nemusíte „zapojovat mozek“.

Další tři tabulky a grafy vedou k zodpovězení druhé výzkumné otázky a ukazují motivaci vězněných osob k účasti na jednotlivých aktivitách.

Tabulka č. 6 ukazuje důvody navštěvování volnočasových aktivit pro odsouzené z VTOS. Nejčastějšími udávanými důvody byly následující: rychleji to utíká (3 z 5), získání výhod (2 z 5), změna sebe sama (1 z 5) a „nezamrznu“ mozek (1 z 5). Důvod s největším zastoupením respondentů má charakter ubíhání času, posunování času dopředu. Tento fakt se odráží ve všech aktivitách odsouzeného ve VTOS, nejen ve výběru a množství navštěvovaných aktivit. Odsouzení se snaží být pracovně zařazení, kde mají pravidelnou pracovní dobu, jsou aktivní a čas jim rychleji utíká.

Tabulka č. 7 znázorňuje také důvody navštěvování volnočasových aktivit, tentokrát pro VV. Tak jako ve VTOS, tak i zde je nejvíce zastoupená odpověď: **utíká čas** (3 z 5), na dalším místě se umístila **fyzička, lék, relaxace** (2 z 5) a na posledním místě **baví mě to, poznat něco nového** (1 z 5). Oproti VTOS je účast na volnočasových aktivitách ve VV krátkodobější a hlavně dobrovolná. Nelze je tedy nutit. Vnímání prospěšnosti volnočasových aktivit se u obviněných osob, oproti odsouzeným, liší. Tuto skutečnost deklaruje tedy i jedna ze zásad trestního soudního řízení, že ve VV platí pravidlo presumpce nevinu. *„Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen“*³⁵

³⁴ Srov., tamtéž, s. 142.

³⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném znění, § 2.

V poslední **tabulce č. 8** jsem sumarizovala odpovědi důvodů vykonávání volnočasových aktivit z VTOS a VV (**tabulka č. 6 a 7**). Při podrobném zkoumání jednotlivých odpovědí, zamyšlení se nad nimi a následném spojování v určitý celek vykrytalizovaly tři nejčastější důvody zúčastňování se volnočasových aktivit. Těmito důvody jsou: **rychleji utíká čas** (7 z 10)³⁶, **udržování fyzické a psychické kondice** (6 z 10)³⁷ a **změna, lék** (4 z 10). **První důvod** bychom mohli označit za „povrchní“. Jde pouze o časovou úroveň, o **plynutí času** jako takového. **Hlubší význam** tyto aktivity **z osobnostního hlediska nemají**. Tyto důvody korespondovaly s oblíbeným druhem volnočasových aktivit – **sportovní aktivity, sledování televize**. Kdežto **další nejčastější důvody ano**. Tyto aktivity jdou do hloubky osobnosti, **zamyšlení se nad sebou – literatura, studování jazyků, práce na PC**. Zde se proto nabízí možnost zaměřit se více na aktivity **vedoucí k „užitku“** osobnosti člověka. K jeho pobytu zde ve vězení, ale i mimo něj, případně lepší **uplatnění na trhu práce**.

Tento fakt předkládám v podobě přímé odpovědi odsouzeného z VTOS. *„No takhle, sem si řek, že jo, když jsem zase v tom trestu, že udělám zásadní změnu. Jsem tu na 13 let, že jo, takže na to budu mít čas. Před tím jsem vyvolával rvačky a tak, ale hodně jsem se změnil a snažím se, že jo. Proto můžu mít i tu samostatnou celu, jinak by to nešlo, že jo a byl bych mezi nimi a to nechci, už ne.“* (odsouzený č. 2, 59 let).

Z výchovně pedagogického hlediska, si myslím, že je to nejlepší odpověď. Vzhledem k tomu, že si tuto odpověď zvolil pouze jeden respondent ze všech, myslím si, že je to motivace k zamyšlení se nad účelem volnočasových aktivit. Zdali se jejich účel nemíjí účinkem a nemělo by se jít tedy více procesem změny. I v tomto případě budu citovat úryvek z knihy pana doktora Hály, který si myslím je velmi výstižný a na základě výsledků mého výzkumu, se k němu přikláním: *„... Obtížné, ne však neřešitelné. Nutná je k tomu osobnostní odvaha penologických výzkumníků i progresivních vězeňských praktiků, jejich zdravé riskování při ověřování a prosazování do praxe nových přístupů pro tuto oblast... Odsouzený by se již v době výkonu trestu odnětí svobody měl ve svém volném čase co nejčastěji setkávat s takovými*

³⁶ Srov., HALUZOVÁ S., BLANDA R., Při práci utíká trest rychleji, *České vězeňství č. 2/2009*, s. 23.

³⁷ Srov., bez autora, Práce je lepší, než abych se jen válel na kavalci, *tamtéž*, s. 16.

*možnostmi a podmínkami, které ho budou reálně obklopovat po jeho propuštění.*³⁸ Tuto myšlenku podporuje i odpověď jednoho odsouzeného z VTOS. Na otázku, jakou aktivitu by přidal do výčtu volnočasových aktivit, kdyby byla možnost, odpověděl bez přemýšlení: *„Diskuzní kroužek pro širší skupiny lidí z oddílů bez jakékoliv podmínky, třeba délku trestu. Kroužek, kde by se řešilo, co dělat venku“*... *“v průběhu trestu, ať sedím pět, deset let... aby člověk nezakrňel, že jo a možná by i to chování bylo lepší. Plno lidí to neumí, že jo, takový to společenský chování. Vono si myslím, že by to bylo lepší, že jo...hlavně když jste tu na tolik let jako já, tak vám to občas leze na mozek. Je vás plno na cele, tak by to asi nebylo špatný.“* (odsouzený č. 4, 30 let)³⁹

³⁸ HÁLA, J., *Úvod do teorie a praxe vězeňství*, České Budějovice: 2005, s. 143.

³⁹ Srov., bez autora, *Vězňové se připravili na návrat na svobodu*, *České vězeňství č. 1/2001*, s. 18.

Závěr

Cílem této práce bylo zmapovat důvody zúčastňování se volnočasových aktivit a jejich oblíbenost u obviněných a odsouzených ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody ve Věznici Plzeň. Pojmenovat nedostatky, případně vytýčit nějaké návrhy do budoucnosti.

Při výzkumu jsem hledala odpovědi na dvě základní výzkumné otázky.

1. Které volnočasové aktivity vězněné osoby upřednostňují?

Nejoblíbenější aktivitou pro vězněné osoby ve Věznici Plzeň jsou sportovní aktivity s absolutní hodnotou (10 z 10), na druhém místě se umístilo sledování televize (9 z 10) a na třetím místě vycházky společně s literaturou (5 z 10). Následuje studování jazyků, práce na počítači a psaní dopisů.

2. Proč vězněné osoby vstupují do volnočasových aktivit?

Při hledání odpovědí na druhou výzkumnou otázku vykrystalizovaly tři nejčastější důvody účasti na volnočasových aktivitách. Těmito důvody jsou: rychleji utíká čas (7 z 10), udržování fyzické a psychické kondice (6 z 10) a změna (4 z 10). V prvním důvodu, jak již bylo v předechozí části naznačeno, jde pouze o časovou úroveň, o plynutí času jako takového. Hlubší význam tyto aktivity z osobnostního hlediska nemají. Tyto důvody korespondovaly s oblíbeným druhem volnočasových aktivit – sportovní aktivity, sledování televize. Další dvě nejčtenější aktivity jdou však více do hloubky osobnosti, zamyšlení se nad sebou (literatura, studování jazyků, práce na PC). Nabízí se možnost zaměřit se více na aktivity vedoucí k „užitku“, změny osobnosti člověka a tím dostat účelu volnočasových aktivit a celého programu zacházení, k jehož účelu vznikl.

Volnočasové aktivity se nesnaží jen zkrátit „dlouhou chvíli“ odsouzeným a obviněným, ale snaží se je také naučit určitému řádu, spolupráci a možnosti uplatnění dobrých sociálních návyků ve společnosti. Toto konstatování vychází z účelu vzniku programu zacházení, jejichž součástí jsou i volnočasové aktivity. Na základě provedeného výzkumu však tento účel volnočasové aktivity ne vždy splňují.

Z výchovného hlediska, aby volnočasové aktivity neztratily „onen“ účel, by se dle mého názoru, mělo přidat více edukačních aktivit podporujících rozvoj osobnosti

a uchování jeho fyzické i psychické stránky. Bohužel se tím dostáváme do dalších komplikací, který z této problematiky plynou, a to je odbornost vězeňských pracovníků. Dále pak spolupráci mezi nimi a organizacemi, případně finanční ohodnocení těchto odborníků (vychovatelů, speciální pedagogů, psychologů apod.). Dnešní doba však tomuto trendu nepřeje. Všude se šetří a je nesnadné dosáhnout skutečné resocializace, zamezení páchaní trestné činnosti, případně lepšího budoucího uplatnění na trhu práce.

Seznam použitých zdrojů

Primární:

1. Nařízení Generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 21/2010, *kterým se stanoví úkoly zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky při zabezpečování výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence*, v platném znění
2. Nařízení Generálního ředitele Vězeňské služby České republiky ČR č. 41/2008 *o duchovní službě*, v platném znění.
3. Vnitřní řád Věznice Plzeň pro odsouzené zařazené k výkonu trestu do věznice s ostrahou se zvýšenou ostrahou pro mladistvé, vydaný v souladu s řádem výkonu trestu 345/1999, schválený ředitelem Věznice Plzeň pro rok 2011, v platném znění.
4. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České Republiky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává *řád výkonu trestu odnětí svobody*, v platném znění.
5. Zákon č. 169/199 Sb., *o výkonu trestu odnětí svobody*, v platném znění.
6. Zákon č. 293/1993 Sb., *o výkonu vazby*, v platném znění.
7. Zákon č. 555/1992 Sb., *o vězeňské a justiční stráž*í, v platném znění.

Sekundární:

8. České vězeňství, čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci č. 3/2008, © Vězeňská služba České republiky, Praha 2008, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.
9. České vězeňství, čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci č. 2/2009, © Vězeňská služba České republiky, Praha 2009, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.

10. České vězeňství, čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci č. 3/2009, © Vězeňská služba České republiky, Praha 2009, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.
11. České vězeňství, čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci č. 2/2010, © Vězeňská služba České republiky, Praha 2010, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.
12. České vězeňství, čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci č. 1/2011, © Vězeňská služba České republiky, Praha 2009, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.
13. HÁLA, J., „*Teorie a praxe vězeňství I, Prevence mimořádných událostí ve výkonu vazby*“, Jihočeská Univerzita České Budějovice, Zdravotně sociální fakulta, 1996, ISBN 80-040-235-0.
14. HÁLA, J., „*Úvod do teorie a praxe vězeňství*“. 2., dopl. vyd., České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005, ISBN - 80-86708-30-6.
15. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
16. Písemná příprava vedoucích kroužků, interní materiály Věznice Plzeň, dostupné v archivu autorky
17. SOKOL, R., „*Problematika uplatňování programů zacházení ve Věznici Heřmanice*“, diplomová práce, Brno: 2006, Pedagogická fakulta Masarykovy Univerzity, vedoucí práce: PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.
18. TAUŠEK, P., *Dějiny Věznice Bory*, diplomová práce, pedagogická fakulta Západočeské Univerzity, Plzeň: 2005, vedoucí práce: prof., PhDr. Jan Kumper, CSc.
19. Webový portál Vězeňské služby České republiky, *Duchovní služba ve věznicích ČR*, [online], vytvořeno dne: 10. 2. 2010, dostupné na: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/duchovni>, cit. dne: 24. 11. 2011.

Seznam zkratk

NGŘ - nařízení Generální ředitele

VTOS - výkon trestu odnětí svobody

VV - výkon vazby

Seznam příloh

- Příloha I. - doslovný přepis rozhovorů s odsouzenými z výkonu trestu odnětí svobody
- Příloha II. - doslovný přepis rozhovorů s obviněnými z výkonu vazby
- Příloha III. - fotografická prezentace, vnitřní materiály Věznice Plzeň

Abstrakt

FOLDOVÁ, L. *Volnočasové aktivity obviněných a odsouzených ve Věznici Plzeň*. České Budějovice 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra psychologie. Vedoucí práce J. Hála.

Klíčová slova: vězeňství, volnočasové aktivity, program zacházení, výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby, Věznice Plzeň.

Práce se zabývá volnočasovými aktivitami v rámci programu zacházení ve Věznici Plzeň. Teoretická část popisuje a představuje volnočasové aktivity v rámci programu zacházení v českém vězeňství, a poté ve Věznici Plzeň. Dále popisuje odborníky pracující s odsouzenými ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody.

Na základě poznatků z teoretické části byly v druhé části provedeny s vězněnými osobami pohovory na téma volnočasové aktivity v rámci programu zacházení. Byl zkoumán jejich přínos pro obviněné či odsouzené a důvod vykonávání. Celkem bylo provedeno deset pohovorů ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody ve Věznici Plzeň. Z výzkumu vykryštalizovaly tři nejčastější důvody účasti na volnočasových aktivitách. Těmito důvody jsou: rychleji utíká čas, udržování fyzické a psychické kondice, změna. Tímto konstatováním je zřejmé, že volnočasové aktivity se začínají ubírat jiným směrem, než v jakém by se v rámci celého programu zacházení ubírat měly. Náprava není nemožná, avšak kromě ekonomických důvodů, hraje hlavní roli chuť a přesvědčení vězeňských pracovníků o možnosti nápravy.

Abstract

Free time activities of accused persons and prisoners in the Prison Pilsen.

Key words: prison, free time activities, treatment programme, imprisonment, custody, Prison Pilsen.

This thesis deals with free time activities within the treatment programme in Prison Pilsen. The theoretical part describes and presents free time activities in accordance with the treatment programme in the Czech prison service and then in Prison Pilsen. Hereinafter it describes professionals working with offenders in custody and imprisonment

On the basis of findings from the theoretical part there were carried out interviews with prisoners on leisure activities in the treatment program in the second part. It has been researched the contribution of this programme to the accused or convicted and the reason of doing it. It has been realized ten interviews with offenders in custody and imprisonment in Prison Plzen. The research brings three most common reasons for participation in leisure activities. These reasons are: quickly running out of time, maintaining physical and mental condition, change. This finding shows that leisure activities are beginning to take a different direction than it would have throughout the treatment program should take. Remediation is not impossible, but in addition to economic reasons, the major role is desire and conviction about the possibility of remedy.

Rozhovor č. 1 – ODSOUZENÝ

Odd. 5/2 (školáci, nezaměstnaní, MON, MPN). Pohlaví: Muž. Věk: 37. Délka trestu: 3 roky
Z toho „za sebou“ : 18 měsíců. Přehled „trestání“: 7 – trestán / 4 - ve výkonu trestu

Dobrá den, ráda bych se Vás zeptala, jak trávíte svůj volný čas zde ve výkonu trestu? *No, ono toho zas tolik není. Já jsem do 5hodin v práci, pak je večere, sčíták a cvičení. Jaké cvičení máte na mysli.* *No, Kondiční cvičení. Takže je to v rámci volného času, volnočasových aktivit?* *Ano. Mohl byste mi říct, co cvičíte nebo s čím a proč?* *No jenom to kondiční cvičení. Jaký úkony, co to je to kondiční cvičení pro vás?* *No všelijak, kliky, benčpres- improvizovaný, co mě napadne.... Do posilovny nemůžu. Proč?* *Memám Dsku. Co to znamená – nemám Désku?* *No diferenční skupina, podle toho kterou máte můžete něco dělat a něco ne. Já mám dvojku, takže nemůžu do posilovny, tam můžou jedničky. A po cvičení? Do kolika cvičíte?* *Tak do sedmi, ale teď to flákám. A poté, proč to flákáte?* *Mám teď nějakou depresi, ale to mám každé rok, takhle na podzim....Jdu se umýt, no vlastně opláchnout nad umyvadlem.....pak se najím, chvíli odpočívám a jdu na zprávy. Koukáte se pravidelně na zprávy?* *Nepravidelně, na televizi koukám jak kdy. Když jste říkal, že cvičíte? Cvičíte ve skupině, nebo sám a jedete podle sebe. Sám.... Spíš. Z jakého důvodu sám?* *Z časových, dopoledne jsem v práci a plno těch aktivit je taky dopoledne a nák mi to nevdá. Byl jste i na svobodě spíše samotář nebo jste dělal i kolektivní sporty?* *Jo na svobodě? No tam i kolektivní sporty. Jaký třeba? Všechno možný, třeba Surfing. Vono tady je to jiný, tady jsem spíše samotář, ale venku mi nějak nevdá. Proč jste tady spíše samotář? Jak to myslíte?* *No v rámci těch programu zacházení, těch aktivit. No tak to ne, já myslel kvůli kontaktům, to se nechci zaplést, ale ty aktivity to jsem v kolektivu, to jo.. Navštěvujete v rámci programu zacházení nějakou volnočasovou aktivitu?* *No angličtinu. Ještě něco jiného? Ne jenom tu angličtinu. Jak dlouho? Asi půl rok. Když jsem se ptala na ty volnočasové aktivity a vy jste odpověděl, že angličtina, bylo z důvodu, že jste to měl nařízení či jste se rozhodl dobrovolně? Z jakého důvodu právě angličtina?* *Dobrovolně. No protože mi ta angličtina chybí, je hodně rozšířena. Umím španělsky, ale ta angličtina je hodně rozšířena, hlavně zde v Evropě. Zájem o jazyk. Chodil jsem na základy výpočetní techniky a plno těch návodů a hesel je v angličtině, tak abych věděl co dělat. A co jste na počítači dělal? No mám celej kurz ofíz, dělali jsme zkoušku. Chtěl byste využít tento jazyk na svobodě? Hmmmm, ano na ty počítače a tak. Co vám osobně přináší ta angličtina? Komunikace s lidma, možnost lepšího místa, třeba... no a ty počítače? Učil jste se anglicky i na svobodě? Ano, ale jen základy. Podle jaké učebnice se zde učíte a u jaké jste lekce? Učebnice pro střední školy, 12. Lekce. Jak často se učíte anglicky, pravidelně – nepravidelně? Tak dvakrát tejdne. Sám, protože je to aktivita dopoledne a já chodím do práce, takže to jedu sám po práci. Dělal byste angličtinu i kdyby jste byl na svobodě? Asi jo, kdybych na to měl čas....já na to venku neměl čas, tady jo a líp se učí aktivně než pasivně. Umíte ještě jiný jazyk? Než angličtinu? No španělsky trochu. Kde nebo jak jste se to naučil? No od kamaráda, no. Tady ve věznicí? Ne, to ne. Když jsem byl venku, kamarád je ze Španělska a já tam chvíli byl, tak mě učil abych se domluvil... Tam jste byl také ve výkonu trestu? Ne, ne na svobodě, zkoušel jsem hledat práci. Náak to nešlo, tak jsem šel zpátky do Čech... no a pak jsem. Jaká volnočasová aktivita Vám ve VvaT chybí. Jakou aktivitu byste přidal, kdyby byla možnost? No asi internet, já jsem zvyklej si knihy stahovat z internetu a tady to nejde. Děkuji za rozhovor. No, není zač*

Rozhovor č. 2 - ODSOUZENÝ

Odd. 5/3 (školáci, nezaměstnaní, MON). Pohlaví: Muž. Věk: 59. Délka trestu: 13 let

Z toho „za sebou“ : 10 měsíců. Přehled „trestání“: 17 – soudně trestán / 9 – ve výkonu trestu

Dobrý den, ráda bych se Vás zeptala, jak trávíte svůj volný čas zde ve výkonu trestu? *No v podstatě teď mám volný čas, jako modelář. Dělam modely z papírů. Za druhé dělám oddílovou službu pro velitele a pana vychovatele. (pozn. Vychovatelem často označují i speciální pedagogy) Co to znamená, dělám oddílovou službu?* *No, předávám informace ostatním, když velitel potřebuje nebo naopak. Když chceme se dívat na nějaké filmy a je to mimo plán, tak se jdu s vychovatelem domluvit, jestli by to šlo, který lidi to chtějí..no a když to povolí, tak ručím třeba za klid a úklid v místnosti. Říkal jste, že jste modelář, jaké modely stavíte? (pozn. Byly mi ukázány) Všechno možný, co jde. Teď dělám motoru, dělal jsem kostel, letadlo a tak.*

Nebojíte se, že Vám to na cele rozbijí? *Já jsem sám, díky tomu, že se snažím pomáhat veliteli a i kvůli těm modelům, mám celu pro sebe. (pozn. Byla jsem se v ní podívat) Takže jste spíše samotář a trávíte čas raději sám, nebo jsou i aktivity, při kterých jste s ostatními v kolektivu?* *No kolektivu jsem taky, ale spíše sám. Mám tu samostatnou celu, mám čas na ty modely a kdybych nebyl sám, tak by mi to rozbili, jo kdybych tu nebyl sám. Navštěvujete v rámci programu zacházení nějakou volnočasovou aktivitu?* *No vedu kulečnickový kroužek tady na oddíle. Jinak se starám o další aktivity jako posilovna nebo pinec a pomáhám veliteli, jak jsem říkal, to dělám. Proč děláte zrovna tyto aktivity, z jakého důvodu. Máte je nařizení nebo jste se rozhodl dobrovolně, nebo jste byl k nim dotlačen.* *Ne, ne, dobrovolně. Chtěl jsem něco dělat. Takže když něco chybí, tak to doplním nebo to nahlásím, aby se to doplnilo....nebo to srovnám a tak. Ale dobrovolně a hlavně to modelářství, to mě fakt baví.*

Navštěvujete tedy spíše sportovní či aktivně – vzdělávací programy zacházení? *Jo, no myslím, že spíše ty sportovní. Když se starám o ten pinec, kulečník a tak. A co vám to přináší, co vám přináší zrovna tyto aktivity?* *No takhle, sem si řek, že jo, když jsem zase v tom trestu, že udělám zásadní změnu. Jsem tu na 13 let, že jo, takže na to budu mít čas. Před tím jsem vyvolával rvačky a tak, ale hodně jsem se změnil a snažím se, že jo. Proto můžu mít i tu samostatnou celu, jinak by to nešlo, že jo a byl bych mezi nimi a to nechci, už ne. Jak často děláte tyto aktivity, aktivitu?* *No modely skoro pořád, když se něco nepotřebuje. Jinak podle rozvrhu, jak se potřebuje. Dělal byste tuto aktivitu / aktivity, i kdybyste byl na svobodě.* *No modely asi jo, fakt mě to baví a jinak nevím, možná jo. Kdyby to bylo možný tak asi jo.*

Na závěr bych se Vás ráda zeptala, jakou aktivitu byste přidal sem do nabídky volnočasových aktivit ve výkonu trestu, kdyby byla ta možnost? Jaká aktivita vám zde chybí, kterou byste rád zde dělal? *Nevím, fakt nevím. Děkuji Vám za rozhovor. No není záč.*

Rozhovor č. 3 – ODSOUZENÝ

Odd. 5/3 (školáci, nezaměstnaní, MON). Pohlaví: Muž. Věk: 35. Délka trestu: 8 let

Z toho „za sebou“ : 3 roky. Přehled „trestání“: 14 – soudně trestán / 9 – ve výkonu trestu

Dobrý den, ráda bych se Vás zeptala, jak trávíte svůj volný čas zde ve výkonu trestu. *No mě je to celkem jedno. Rád čtu, ale ta knihovna tady je ještě od komunistů a to je starý.*

A půjčujete si tam tedy něco? *Ale jo, ale víte co. Buď se na to čeká dlouho čeká nebo ty co to maj se o to nestaraj tak jak maj a to se pak nedá. To je hnus. No ale co jinýho. Takže volný čas zde ve výkonu trestu trávíte spíše sám, nebo i ve skupině?* *Když mám kroužek, jsem ve skupině, jsem v kolektivu. Když si čtu jsem sám. Teď už se ale hodně držím stranou. Kvůli anonymu jsem byl zařazen jinde, vrátil jsem se, tak teď jsem opatrněj. Je to lepší.*

Mluvil jste o kroužcích, jaké tedy navštěvujete. Jaké aktivity navštěvujete v rámci programu zacházení. *No do posilovny. Na počítače. Dříve i ven, ale tam už moc ne. Proč ven už moc ne?* *No tam mě nejspíš někdo prásknul nebo nabonzoval, já nevím, no ten anonym...ale já fakt nevím za co, tak tam radši nechodím, do jiného oddílu nechci. Teď jsem v déesce 1 a to je fajn.*

Jak často chodíte do posilovny a na ty počítače? *No dle rozvrhu a hlavně když to jde. A na těch počítačích děláte co, učíte se pracovat v excelu nebo wordu. Tabulky a tak?* *Ne to ne, píšu třeba dopisy nebo hraju hry. Z jakého důvodu navštěvujete tyto aktivity, nebo aktivity tady vůbec? Je vám to nařízeno, jste donucen nebo dobrovolně.* *Já to mám dobrovolně. Ta posilovna je více méně za odměnu, tam můžou jenom s jedničkou, ty déesky. Takže tam můžete, ale taky dlouho čekáte, je tam pořád plno. Proto si tu jedničku hlídám, abych tam mohl. Vono když jí ztratíte, tak se musíte snažit aby jste ji dostal zpátky. Takže nechci žádné problémy. Je to pro mě osobně dost motivující, protože i ti bachaři se na vás dívaj jinak. No a navíc, i když vím, že mě nepustí na půlku, tak vím, že jsem proto udělal všechno. Proč vás nepustí na půlku?* *No vono toho bylo dost, ale už jsem lepší. Fakt se snažím. Navštěvujete tedy spíše sportovní či aktivně-vzdělávací aktivity?* *No tak na půl no. Jak říkám. Rád čtu, ten počítač, no a ta posilovna, takže tak na půl. Když jsme si povídali o těch aktivitách, které zde děláte, bych se ted' chtěla zeptat, proč je vlastně děláte? Co vám to přináší?* *No u toho sportu, no cvičení, tak to je pro mě uklidnění, no uklidním se při tom. Vybiju si tím tu energii, ten vztek. Vono když tu máte 100 lidí, tak to občas nejde. No a u toho čtení tak, to se taky uklidním. Jak často děláte tyto aktivity?* *No ten počítač dvakrát týdně, a tu posilovnu, dopoledne podle toho kdy mám školu. Takže jste student?* *No jo, to jo. Jsem ve třetím ročníku. Učím se zámečnickem, abych pak sehnal líp práci, až mě pustí tedy. Až budu prostě venku. Dělal byste tyto aktivity, i kdyby jste byl na svobodě? Teď kdyby mě pustili, tak bych je asi dělal. Dřív asi ne. To jsem neměl čas. No koukal jsem na to jinak. Vyráběl jsem drogy, bral jsem je...abych měl dost. To byl můj život, na aktivity nebyl čas, nešlo to. Jaká volnočasová aktivita vám zde ve výkonu trestu chybí. Nebo se zeptám jinak, jakou byste zde chtěl mít, kdyby zde byla možnost? Počítače na patře, tak jako je to v céčkových oddílech. Když jste na školáku, jsou tam počítače na patře, tady jenom v určených místnostech. A já bych chtěl na něm více pracovat, abych se to naučil a pomohlo mi to venku při práci. No pracovat bych chtěl i tady, ale nejde to, kvůli trestu. Tam nemůže každý. No a pak televizi na pokoji a více balíků, ne 2 do roka. Děkuji vám za rozhovor. No není zač, klidně se přijďte ještě zeptat.*

Rozhovor č. 4 – ODSOUZENÝ

Odd. 5/2 (školáci, nezaměstnaní, MON, MPN). Pohlaví: Muž. Věk: 30. Délka trestu: 10,5 let
Z toho „za sebou“ : 2 roky. Přehled „trestání“: 4 – soudně trestán / 1 – ve výkonu trestu

Dobrá den, ráda bych se Vás zeptala, jak trávíte svůj volný čas zde ve výkonu trestu. Vzděláváním, převážně sám. No pak učím italštinu a pak občas do posilky. Trávíte svůj volný čas spíše sám nebo ve skupině? No mám okruh lidí, se kterými se bavím, ale jinak ne, abych se do ničeho nenamočil a šel brzo domů. Navštěvujete v rámci programu zacházení nějakou volnočasovou aktivitu? No tak já učím ostatní tu italštinu, to je tak třikrát týdně na oddíle. Pak se sám učím latinu, tu mám jednou týdně, hodně z knih no a pak na počítač. Ten mám dvakrát týdně..jo a vlastně ten vědecký kroužek, tam tak jednou týdně, dle rozvrhu.... Tak asi tak. O čem si povídáte na vědeckém kroužku, či co tam děláte? No je to takový chemicko – fyzický kroužek, takže takový ty věci no z tý fyziky a tak. Proč děláte zrovna tyto aktivity? Proč je navštěvujete? No tak když to vezmu vod těch jazyků, tak to mě fakt baví, to jo...mám to rád...člověk se i něco naučí, že jo a není úplně blbej...pardón...ale je to tak, že jo dnes letí ty cizí jazyky. Sice ta latina není úplně běžná, to ne, ale já si myslím, že je to dobře... no a s tím počítačem je to stejný, je to z důvodu, aby si člověk připadal jako v 21-tým stolení, že jo. Umět něco napsat, vytisknout, upravit a tak dál....dnes je to všude samej počítač a kdo to neumí, tak se nechytá. Jak byste to tedy charakterizoval? Navštěvujete spíše sportovní či aktivně – vzdělávací programy vzdělávání? Já ani nevím, asi tak napůl, nějak to neřeším. Hlavně, že mě to baví a utíká to tu.Co vám osobně tyto aktivity přinášejí? Proč zrovna tyto děláte? No aby mi nezamrzl mozek tady ve výkonu trestu, něco abych dělal a jen neležel a nic nedělal a až za těch 10 let vylezl a nebyl úplně mimo, že jo. Dělal jste tyto aktivity, i když jste byl na svobodě? No moc ne, přiznávám se. Nebyl ňák čas. Ale teď asi jo. No připravuju se na státnice z italštiny, tak bych to fakt chtěl dodělat, a pak se tomu věnovat, když to půjde...vzít to za jiný konec, no, teď to ňák nevyšlo, no...A taková poslední otázka. Jaká volnočasová aktivita Vám zde ve výkonu trestu chybí? Jakou aktivitu byste si vlastně zde představoval, přidal, kdyby byla ta možnost? Diskuzní kroužek pro širší skupiny lidí z oddílu bez jakékoliv podmínky, třeba délku trestu. Kroužek, kde by se řešilo, co dělat venku, jak se chovat no a tak, já nevím, jak bych to řek. No rozumíte mi ne? No asi ano, ale tyto problémy probíráte se sociálními pracovníky, máte možnost i s vychovateli a co mám informace, podobný kroužek tu existuje? No to jo, ale já myslím i tady u nás na oddělení a ne před koncem trestu, ale v průběhu trestu, ať sedím pět, deset let... aby člověk nezakrňel, že jo a možná by i to chování bylo lepší. Plno lidí to neumí, že jo, takový to společenský chování. Vono si myslím, že by to bylo lepší, že jo...hlavně když jste tu na tolik let jako já, tak vám to občas leze na mozek. Je vás plno na cele, tak by to asi nebylo špatný...no ale to je jen můj názor....ale myslím si, že bych to využil asi i pak venku...asi tak, no. Děkuji vám za rozhovor. Jo v pohodě, není zač.

Rozhovor č. 5 - ODSOUZENÝ

Odd. 5/2 (školáci, nezaměstnaní, MON, MPN). Pohlaví: Muž. Věk: 36. Délka trestu: 4,5 let
Z toho „za sebou“ : 2 roky a 3 měsíce. Přehled „trestání“: 9 – soudně trestán / 1 – ve výkonu trestu

Dobrý den, ráda bych se Vás zeptala, jak trávíte svůj volný čas zde ve výkonu trestu. Volný čas? Posilovna, a protože dělám barákovýho, tak pracovně. Starám se o úklid, oběd, výměnu prádla. Vždycky zvolám a voni přijdou s ešusy. Nebo řeknu, že musí vytřít, že je tam bordel a tak. **Trávíte tedy spíš volný čas sám, nebo ve skupině?** Tak spíše sám, do těch dvou, třech lidech. Vono když jste s nimi celý den, jak dělám toho barákovýho, a máte tu sto lidí, tak večer chci mít klid, pohodu když se dívám na televizi. **(vlastní TV) Navštěvujete v rámci programu zacházení nějakou volnočasovou aktivitu?** Jo to jo, no na školáku němčinu, tu mám třetím rokem, na počítač, tak dvakrát týdně a no a tu posilku. Mám jedničku, tak můžu. **Proč zrovna děláte tyto aktivity? Z jakého důvodu. Zvolil jste si to sám – dobrovolně, nebo jste to měl nařízený?** Dobrovolně a jem za to rád, protože do posilovny se jen tak nikdo nedostane a i na ten počítač je to dost narvaný, takže si to musím hlídat. **Co si musíte hlídat?** No abych měl tu děesku jedničku, jinak bych tam nemohl, hlavně do tý posilovny, že jo...to jakoby za odměnu, moc lidí se tam nevejde, takže si to každý hlídá, teda kdo trochu myslí, protože jak voto přijdete, tak to nejde hned zpátky. Proto jsem rád. **Navštěvujete tedy obecně spíše sportovní či vzdělávací programy zacházení?** No tak půl na půl si myslím. Mám ty jazyky, počítač a hlavně tu posilovnu, takže půl na půl. Sport mě baví, takže se můžu tady alespoň trochu hýbat, venku jsem taky sportoval. No tu němčinu abych se naučil nějaký cizí jazyk, že jo, dnes je to třeba a taky mě to baví. No a ty počítače kvůli dopisům, diplomům, a tak. **Jakým diplomům?** No já dělám i nástěnku, takovou obecnou na všechno. Informace o oddílech, sportovní úspěchy a tak. **Dělal byste tyto aktivity, i kdybyste byl na svobodě?** No tak ten počítač určitě, ten je potřeba. No tu němčinu si myslím taky... a posilovnu bych chtěl, ale venku na ní není moc čas jako tady. Ani před tím, než jsem nastoupil, nebyl na ní moc čas, ale sportoval jsem to jo, běh, s míčem a tak. **Jaká volnočasová aktivita Vám zde ve výkonu trestu chybí. Jakou aktivitu byste přidal, kdyby byla možnost?** Tak určitě internet. Člověk byl na to tak nějak zvyklej a tady jste úplně odtržený od informací. To je fakt jediná věc, která mi tady chybí, a kdyby tu byla tak jsem maximálně spokojenej. **Děkuji Vám za rozhovor. Není zač.**

Rozhovor č. 1 – OBVINĚNÝ

Oddělení výkonu vazby. Pohlaví: Muž. Věk: 30. Délka pobytu ve vazbě: od 10/2010

Důvod vazby: § 67 a, c. Popis: snaží se mluvit spisovně, mít „správné vystupování“, působil klidně, vyrovnaně, oblékl si své nejlepší oblečení (novou sportovní soupravu), navoněl se.

Dobrý den, ráda bych se Vás zeptala na několik otázek vztahující se k volnému času. Jakým způsobem trávíte volný čas zde ve výkonu vazby? *Já jsem sportovně zaměřený člověk a dělal jsem ho i venku. Chodím dvakrát do posilovny a udržuji se i sám na cele, když to jde. Dále pak četba, ta mě baví a to četba faktu. A ještě chodím jednou až dvakrát měsíčně na tělocvičnu si zahrát tenis. Ne tedy ten klasický, ale s těmi měkkými míčky.*

Trávíte volný čas spíše sám nebo ve skupině a z jakého důvodu? *Mě nevádí ani to, ani to. Venku ho trávím v kolektivu, neboť v kolektivu i pracovat, vlastním bezpečností agenturu. Ale nevádí mě ani, když jsem sám, to odpočívám, relaxuju nebo čtu knihu.*

Navštěvujete zde nějaké aktivity v rámci nabídky? *Šachový kroužek, ale tak nějak se snažím všechny aktivity, které je možno zde dělat.*

Mohl byste mi je tedy vyjmenovat? *Tak posilovna, chodím na vycházky, ta knihovna a podobně.*

Proč navštěvujete zrovna tyto aktivity, nebo aktivity obecně a z jakého důvodu? *Když jsem byl venku, tak jsem taky sportoval, jak jsem říkal, a tam to šlo nějak automaticky, že jo na fyzickou, aby člověk nějak vypadal. Já to měl i díky té práci, když mám tu bezpečnostní agenturu, tak ono to i lépe vypadá. No a tady je to pro mě lék, abych to tu psychicky zvládl, pomáhá mi to tu zvládnout.*

Navštěvujete tedy spíše sportovně orientované aktivity, či vzdělávací programy, vzdělávací aktivity? *Tak půl na půl, tím, že se snažím vyzkoušet všechny, tak asi padesát na padesát. Možná tím sportem převažuje ta sportovní, ale obecně bych řek, že je to půl na půl.*

Vrátil byste se k těmto aktivitám, kdybyste byl propuštěn z výkonu vazby? *Ano to určitě. Tak dělal jsem je i před tím, takže k tomu sportu bych se vrátil určitě. A kdybych měl čas, tak i nějakou tu knihu bych si přečetl, přeci jenom zde jsou omezené možnosti a výběr literatury není tak velký.*

Jaká volnočasová aktivita vám zde ve výkonu vazby chybí? Jakou aktivitu byste zde chtěl mít, přidal byste jí, kdyby byla možnost? *Já jsem duší sportovec, jsem všestranný sportovec a venku jsem běhal, plaval, ale nejvíc jsem upřednostňoval box, no obecně bojové sporty. Takže to bych sem přidal, ale vím, že to nejde, že je to nemožný. Takže obecně jsem tu spokojen, jde to tu.*

Dobře, děkuji Vám za rozhovor. Nemáte zač, kdybyste něco ještě potřebovala, přijďte se zeptat, nebo přes velitele.

Rozhovor č. 2 – OBVINĚNÝ

Oddělení výkonu vazby. Pohlaví: Muž. Věk: 36. Délka pobytu ve vazbě: 4/2011

Důvod vazby: nejprve § 67, v současné době §67 a, c. Popis: zamlklý, tichý, nemluvný, někdy mi zdálo, že má tendenci odpovídat na něco jiného nebo přesně naučené odpovědi; nejdéle jsem s ním prováděla rozhovor, abych měla nějaké ucelené poznámky rozhovoru, stále jsem měla pocit, když už se na mě podíval, koukal „skrz“ mě.

Dobrý den, ráda bych se Vás zeptala, jak trávíte svůj volný čas zde ve výkonu vazby? Já jsem tu již dlouho, mám Bčko – tak jsem měl i čas..... to bylo 3 měsíce.....Ted' co jsem tu tak ten nohejbal, televizi, knihovna a studovna.... Ty jazyky se učím. Němčinu a angličtinu. Trávíte volný čas sám nebo spíše v kolektivu? Dříve sám, teď dohromady...Navštěvujete nějaké volnočasové aktivity nabízené ve výkonu trestu? Všechny, co jde. Mohl byste mi je vyjmenovat a něco o nich povědět? No ty sportovní...čtení knih...koukání na televizi...studium jazyků... angličtina, němčina. Z jakého důvodu navštěvujete tyto aktivity, proč je děláte? Zájem o tu aktivitu, snažím se to dělat i pro sebe... Když jsem byl venku také jsem to dělal... Aby rychleji utíkal čas... komunikace s ostatními. Navštěvujete tedy více sportovní aktivity? Či vzdělávací aktivity? Ani nevím, asi na půl. Jak často děláte navštěvujete tyto aktivity? Dle harmonogramu....co nejvíce to jde. Dělal jste tyto aktivity, i když jste byl venku na svobodě? Ano...dělal jsem turistiku, kola, tenis, plavání.....sportovní aktivity, ty jsem dělal... No a ty jazyky taky, abych se domluvil. Už je trochu umím, tak abych se zlepšil. Jaká aktivita vám zde ve výkonu vazby chybí? Jakou aktivitu byste sem přidal, kdyby byla ta možnost? Více jazyků, větší důraz na jazyky...pak si myslím, že i resocializační programy, aby se ti lidé nevraceli do výkonu vazby...protože tu znám plno lidí, co to venku neuměli, a proto se vrátili, tak ty, jinak nevím. Děkuji vám za rozhovor. Prosím.

Rozhovor č. 3 – OBVINĚNÁ

Oddělení výkonu vazby. Pohlaví: Žena. Věk: 40. Délka pobytu ve vazbě: od 10/2011

Důvod vazby: nejprve § 67 b, poté § 67 a, c. Popis: uvolněná, upovídaná, při rozhovoru jste si připadali, jako kdybyste pozorovali rozhovor žen na „pavlači“.

Dobrý den, ráda bych se vás zeptala na trávení volného času zde ve výkonu vazby? *Jo, tak já měla asi 2 měsíce béčko (důvody vazby), to jsem byla sama na cele, takže jsem chodila do knihovny, do studovny, ven na vycházky, na televizi, no chodím na kroužek vaření, tam vlastně čteme knížky o vaření, povídáme si o vaření, recepty si vyměňujeme. Vychovatelka je strašně fajn, je hodná. Věnuje se nám. Je to docela fajn, člověk se dozví plno nových věcí, zjistí, jak by to mohl uvařit jinak, a tak. No pak ještě chodím na oddíle na pinpong, no čtu ty knížky a chodím ven...takže je toho dost a snažím se něco dělat, že jo, je to lepší, než jenom sedět na cele a koukat do zdi. **Trávíte svůj volný čas spíše sama, nebo s ostatními a z jakého důvodu?** *Spíše jdu do kontaktů, co to jde, tak se snažím s někým být, s někým v kontaktu. Víte, nejsem samotář, to je vidět. Jen když jsem měla to béčko, tak jsem byla sama na cele, tak to jsem četla ty knížky, jinak ty kontakty. Jo ono to není špatný být chvíli sám, přečíst si ty knížky, přemýšlet... ale teď je to lepší, můžu si s ostatními povídat, hlavně se spolubydlíci a to je fajn. **Navštěvujete nějaké volnočasové aktivity nabízené výkonem vazby?** *No tak ty věci, jak jsem říkala a ještě teda píšu domů dopisy, tak to ještě dělám. **I když už jste o tom trochu povídala, zkuste mi ještě více popsat, proč děláte zrovna tyto volnočasové aktivity?** *No to já i doma, to jsem taky pořád něco dělala, že jo, aby člověk byl pořád takový aktivní, že jo a neseseděl jenom na zadku, jak se říká. Mám ráda společnost. I doma se člověk snaží najít nějakou chvíli najít, aby si to naprogramoval, aby to nebylo takový černobílí. Je to lepší když něco dělá a i doma, že jo, nesedíte jenom doma, ale snažíte se něco dělat. To by vás taky mohlo dostat do deprese. Navíc jsem byla závislá, tak toho moc nebylo, ale teď jsem čistá a snažím se. Tak i proto něco dělám. **Jak často děláte tyto aktivity?** *Pořád, když to jde, tak pořád. Co je podle rozvrhu, tak podle něho a mezi tím čtu knížky, koukám se na televizi a kecám se spolubydlíci...jo a nebo píšu dopisy. Pořád mám co dělat, nebo se alespoň snažím něco dělat, že jo aby to ubíhalo rychleji. Vycházky, to chodím každý den, když je na to počasí, tak chodím každý den. Na tu televizi taky, ale tam je nával. Jak tam přijdete, tak už je tam plno lidí, ale někdy to vyjde no a ve čtvrtek chodím do knihovny...**Dělala byste tyto aktivity, kdybyste byla na svobodě?** *Venku jsem docházela do K-centra a sem taky chodí, takže taky se snažím chodit, že jo.... už jsem tedy čistá, ale chodím. A jestli bych v tom pokračovala, co dělám i tady? Asi jo, když by byl čas tak asi jo, ale přece jenom venku ho moc není, že jo...tady přeci jenom jo. **Jaká volnočasová aktivita vám zde ve výkonu vazby chybí? Jakou aktivitu byste přidala, kdyby byla možnost?** *Posilovnu bych tu chtěla mít. **Posilovna tu ale funguje?** *Jo to jo, ale pro muže, že jo, nás žen tu moc není, né všechny chtějí chodit a navíc tam není rotoped, ten bych nejvíc chtěla. A být tam jako jediná žena se mi nechce, jako úplně mi to nevádí, ale není to ono..jinak mi nic nechybí, na to kde jsem, že jo. Takhle to člověk musí brát. **Děkuji zatím za rozhovor. Nemáte zač, slečno.**********

Příloha II.

Rozhovor č. 4 – OBVINĚNÝ

Oddělení výkonu vazby. Pohlaví: Muž. Věk: 28. Délka pobytu ve vazbě: od 2/2011 od 2/2012 ve výkonu trestu. Důvod vazby: § 67 a, c. Popis: působil klidným, vyrovnaným dojmem – že to má „na háku“; dle spisu častý „navštěvník“ vazby, odpovídal ale jen na to, co jsem se ptala, sám neprojevoval žádnou iniciativu.

Dobrý den, ráda bych se vás zeptala, jak trávíte volný čas zde ve výkonu vazby? Koukám na televizi, mám tu malou, svou, psaním dopisů, hraní karet a takový ty další nesmysli. Občas zajdu na tělocvičnu, nebo na dvůr a tam hrajem nohejbal. Trávíte svůj volný čas tedy spíše sám, nebo ve skupině, v kolektivu? Spíše sám, ale i některých aktivit to nejde, že jo...to hrajeme ve skupině, ale jinak nikoho nevyhledávám. Navštěvuje nějakou aktivitu nabízenou v rámci výkonu vazby? A jak často? No tak ten nohejbal jednou až dvakrát týdně na tělocvičně a když je počasí tak zajdu i ven si to zahrát. Do posilovny chodím, tak dvakrát týdně, podle rozvrhu, já to mám v pondělí a v pátek.....no a chodím do školy, takže toho je dost. Ale jestli myslíte nějaké ty kroužky, tak to ne....jsem pak spíše na cele, mám tam tu televizi to mi tak nějak stačí. No ještě snad počítač, sice je to starý a ty hry nic moc, ale na to, co to tady je, to ujde. Navštěvujete tedy spíše sportovní aktivity nebo spíše vzdělávací aktivity. Já ani nevím, asi napůl..... dělám od každého něco. Proč zrovna děláte aktivity, o kterých jste mluvili, co vám to přináší? Odreagování se od agrese.. .hmmmm...prostě si myslím, že je to dobře, že člověk celý den alespoň neleží na cimře, a když už jsem tu, tak ať něco dělám. Dělal byste tyto aktivity, i kdybyste byl venku na svobodě? Asi ne. To se věnuju spíše autům. Ale už je to dlouho. Možná tu televizi, že jo. Doma mám větší, takhle je dost malá a je o ničem, ale alespoň něco. Jinak nevím...Jaká volnočasová aktivita vám zde ve výkonu trestu chybí? Jakou aktivitu byste přidal, kdybyste měl možnost? Aktivitu až tak moc ne. Spíše práci, aby i lidi ve vazbě měli možnost pracovat. Když jsem byl na Pankráci, tam to šlo. To bylo fajn, tak to bych bral i tady, to jo. Tady to nejde, nevím proč!!! myslím si, že by to bylo dobře. Člověk by něco dělal, uteklo by mu to tady, takže tu práci...Zatím vám děkuji za rozhovor. Není zač.

Rozhovor č. 5 – OBVINĚNÝ

Oddělení výkonu vazby. Pohlaví: Muž. Věk: 16. Délka pobytu ve vazbě: od 7/2011. Důvod vazby: § 67 a, c. Popis: neklidný, zamlklý, stále se otáčel ke dveřím, kde stál speciální pedagog, jestli může mluvit; přišel z výchovného ústavu.

Dobrý den, ráda bych se vás zeptala na volný čas zde ve výkonu vazby, jak zde trávíte svůj volný čas. Volný čas????? No co zde ve výkonu vazby děláte, od rána do večera? No tak koukám na televizi....zajdu si na tělocvičnu, na nohejbal....nebo ven, ale teď je zima, ale když to jde, tak i ven....Na co se nejraději díváte v televizi? Na filmy a na zprávy. Jste spíše samotář, nebo tyto aktivity děláte v kolektivu, jste raději s ostatními lidmi. V kolektivu...Navštěvujete nějakou aktivitu dle nabídky pro výkon vazby? Studovnu, čtu knížky a jazyky. A jaké jazyky se učíte? A sám nebo chodíte si je učit do kroužku. Angličtinu a němčinu....spíš sám, z knih. Navštěvujete ještě další aktivity? (kroucení hlavy na znamení, že ne) Proč navštěvujete zrovna tyto aktivity, které jste na začátku jmenoval – nohejbal, televize, knihy. No abych nebyl na cele pořád a poznal něco jinýho.....baví mě to. Je ještě nějaký jiný důvod? Asi ne. Jsou to aktivity spíše sportovního typu či vzdělávacího typu?Tak na půl... Dělali byste tyto aktivity, i kdybyste byl venku na svobodě? Ano, dělal jsem fotbal, chodil jsem do kroužku, no pak jsem přišel sem, tak už jenom tady, tak trochu... Jaká aktivita vám zde chybí, jakou aktivitu byste přidal, kdyby byla možnost? Chtěl bych hrát fotbal...zde se hraje jenom nohejbal, klasickéj fotbal se nehraje... to bych chtěl, to jsem dělal i venku....a to by mě bavilo. Takže byste se rád jednou k tomu vrátil? Venku na svobodě? Ano, to ano. Děkuji za rozhovor. Není zač....

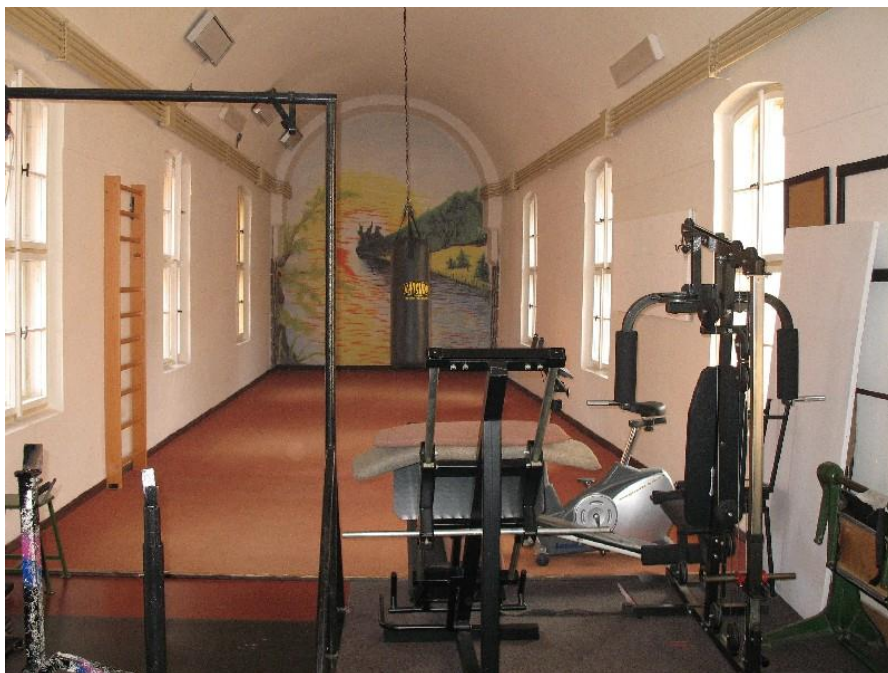
Hlavní vchod do Věznice Plzeň

Letecký snímek Věznice Plzeň

Posilovna odsouzených na specializovaném oddělení

Výrobky odsouzených z keramické dílny

